

MTK:n Bryssel-Agenda

Maa- ja metsätalouden ajankohtaiset EU-asiat

SYKSY 2024

<https://www.mtk.fi/kansainvalinen-toiminta>

Sisällysluettelo

MTK:n EU-edunvalvonnan prioriteetit syksy 2024.....	3
1. osa - Nyt käsittelyssä olevat lainsäädäntöesitykset	5
Pellolta pöytään -strategia	5
Kasvinlisäysmateriaalit	5
Menekinedistämisohjelmat	6
Eläinkuljetuslainsäädäntö.....	8
Ilmastotavoitteet ja energiakysymykset	11
Esitys maatalouden päästökaupasta.....	11
Hiilen poistojen sertifiointi.....	12
EU:n metsästrategia 2030	13
Metsien monitorointi	13
Ympäristökysymykset	14
Nitraattidirektiivin päivitys.....	14
Maaperädirektiivi kolmikantaneuvotteluihin syksyllä.....	15
Riistapolitiikka	16
2. osa - MTK:n EU-politiikan tavoitteet kaudelle 2024-2029	18
Resilienssi, huoltovarmuus ja ruokaturva	18
Energiaomavaraisuus	19
EU:n rahoituskehys määrittää maatalouspolitiikan ja koheesion mahdollisuudet ja tärkeimmät muutostekijät	20
Ukraina	22
Kauppapolitiikka	24
Kestävyys ja vastuullisuus	26
Hiilirajamekanismi (CBAM)	27
Metsäkatovapaat tuotantoketjut (EUDR)	27
Yritysten kestävää toimintaa koskeva huolellisuusvelvoite (CS3D)	28
Kestävän kulutuksen edistäminen	30
Kestävä rahoitus - taksonomia	31
Yritysten kestävyysraportointi CSRD	33
Valtiontuet.....	34
Digi- ja data	35
MTK:n tutkimusagenda.....	36
EU:n yhteinen maatalouspolitiikka CAP	39
CAP 2030-luvulla	41

Kestävät ruokajärjestelmät	43
Kestävä kotieläintuotanto	43
EU:n metsäpolitiikan kehitys ja tulevaisuus	44
Biotalous	44
EU:n aluepolitiikan uudistus	45
Maaseudun ja kaupunkien symbioosi.....	47
Vesikysymykset.....	47
2040 ilmastotavoitteet maa- ja metsätaloudelle	48
Luonnon monimuotoisuus.....	51
Suomen maa- ja metsätalouden ja osuuskuntien Brysselin toimisto	53

MTK:n EU-edunvalvonnan prioriteetit syksy 2024

Brysselin toimiston johtaja Hanna Leiponen-Syyrakki, +32 47 650 2704, hanna.leiponen-syyrakki@mtk.fi

Uusi ote suomalaiseen EU-vaikuttamiseen

Europarlamenttivaalit järjestettiin kesäkuun 2024 alussa ja uusi, Ursula von der Leyenin johtama komissio aloittaa kautensa syksyn aikana. Uusi parlamentti ja komissio tulevat määrittämään unionin kehityssuuntia seuraavan viiden vuoden ajan. Tulevaa kautta leimaavat epävakaus, Euroopassa käytävä sota, huoli turvallisuudesta, huoltovarmuudesta ja taloudesta sekä kansainvälisen sopimusjärjestelmän heikentyminen.

MTK haluaa, että suomalaiset toimijat ovat rakentamassa EU:lle vakautta ja ennustettavuutta. Euroopan on pyrittävä takaisin kohti aikaa, jossa kansalaiset ja yritykset voivat luottaa tulevaan ja toimia sen mukaisesti. Poliitiikan on tähdättävä ihmisten, talouden ja ympäristön parempaan hyvinvointiin.

Suomen on jatkossakin rakennettava vahvaa jäsenyyttä vahvassa Euroopan unionissa. Mikäli EU haluaa olla vahva, tulee pikkutarkasta sääntelystä päästä eroon. Alueiden kilpailukyvyyn ja toimintaympäristön kehittäminen luovat parhaat edellytykset myös tehokkaille ympäristö- ja ilmastotoimille. Tulevalla parlamentilla ja komissiolla tulee olla rohkeutta tarvittaessa todeta aiempien komissioiden virheet ja luopua toteuttamiskelvottomien säädösten toimeenpanosta. Päätöksenteon läheisyysperiaate ja jäsenmaiden mahdollisuudet käyttää omaa harkintaansa pitää varmistaa.

MTK painottaa, että kestävät ratkaisut vakaaseen ja turvalliseen Eurooppaan löytyvät maaseutualueilta ja niiden uusiutuvien luonnonvarojen vastuullisesta hyödyntämisestä. Turvallisuuskysymys korostuu erityisesti unionin itäisillä raja-alueilla, joille tarvitaan uusia aluekehityksen työkaluja.

MTK kannattaa hallituksen EU-ennakkovaikuttamiset tehostamista, mikä vaatii kannan ja ratkaisuesitysten muodostamista hyvissä ajoin sekä hyvää ja avointa valmistelua sekä yhteistyötä eri toimijoiden välillä. On tärkeää arvioida päätösten vaikutukset etukäteen laajasti. EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä on vältettävä kansallista lisäsäätelyä.

Ks. MTK:n EU-vaaliohjelma täältä: <https://www.mtk.fi/eu-vaalit>

Ruokaturva ja biotalous keskiössä

Ruokaturva on osa kokonaisturvallisuutta. EU:n ruuantuotannon kilpailukyvyistä on huolehdittava. Maatilojen kannattavuutta sekä viljelijöiden markkina-asemaa on parannettava. Maatalouspolitiikassa on löydettävä parempi tasapaino kestävyiden eri osa-alueiden välillä ja EU-

rahoituksessa kannustimien, investointien ja sääntelyn välillä. Rahoituskehyksessä maataloudelle tarvitaan vahva budjetti, jossa huomioidaan myös EU:n mahdollinen laajentuminen sekä se, että CAP:lla ei voida yksin vastata kaikkiin haasteisiin.

Ilmastonmuutostyötä on jatkettava ja muutokseen sopeutumiseen viljelijät tarvitsevat työkaluja. EU:ssa tarvitaan myös vesistrategia. Kestävyyssymyksissä on paremmin tunnistettava edelläkävijät ja palkittava heidät. EU:n biodiversiteettipolitiikassa tulee keskittyä kannustuksiin sekä tasapuoliseen ja tehokkaaseen toimeenpanoon.

EU:n toiminnassa tarvitaan vähemmän byrokratiaa ja raportointia, enemmän luottamusta, tehokkaampaa täytäntöönpanon valvontaa sekä nopeammat lupamenettelyt. Hallinnollisen taakan ohella on kiinnitettävä erityistä huomiota eri EU:n vastuullisuusvaatimusten luomaan yksityisen sektorin raportointitaakkaan.

Kauppapolitiikan toimet on linkitettävä EU:n laajentuviiin vastuullisuusvaatimuksiin. EU:n laajentuminen on välttämättömyys. Periaatteena tulee selkeästi kuitenkin olla, että laajentumista ei rahoiteta maatalous- ja maaseutuyrittäjillä ja maaseudun asukkailla. EU:ssa tarvitaan itäisen ulkorajan kehittämisohjelma (rahasto).

Metsäbiotalous on paremmin otettava mukaan EU:n strategioihin ja lainsäädäntöön. Bioteknologiaohjelmassa on varmistettava metsäteollisuuden kehittämismahdollisuudet. Metsät on luettava ilmaston kannalta suotuisaksi energialähteiksi.

1. osa - Nyt käsittelyssä olevat lainsäädäntöesitykset

Pelloilta pöytään -strategia

Kasvinlisäysmateriaalit

Asiantuntija Mika Virtanen, +358 40 054 4728, mika.virtanen@mtk.fi

Komissio julkaisi huhtikuussa 2021 taustaselvityksen nykyisen lainsäädännön uudistamisen vaihtoehtoista. DG SANTE julkaisi esityksen uudeksi lisäysaineistoja koskevaksi lainsäädännöksi keuhalla 2023. Lainsäädäntöpakettia valmisteltiin aktiivisesti aina viime kesään saakka, kunnes edellinen komissio päätti työnsä. Lainsäädäntöpaketin valmistelun toivotaan käynnistyvän uudelleen mahdollisimman nopeasti, uuden komission toimesta. Ehdotuksessa on säilytetty nykyisen lainsäädännön kaksi pääpilaria, eli lajikkeiden rekisteröinti ja kasvien lisäysaineiston erien sertifiointi. Tämä on hyvä asia, sillä näiltä osin hyvin toimivaa järjestelmää ei kannata muuttaa. Komission esitys onkin pääsääntöisesti hyvä - joitakin asioita pitää muuttaa ja täsmentää.

MTK:n mielestä on tärkeää, että kasvien sertifioidun lisäysmateriaalin tuotantoa säädellään jatkossakin nykyisenkaltaisella järjestelmällä ja lainsäädännöllä, joka kuitenkin uudistetaan vastaamaan nykyajan tarpeita. Samalla on varmistettava, että kasvilajikkeiden patentointia ei sallita ja kasvinjalostajan oikeudet pitää turvata.

Lainsäädännön tekstien lukeminen komission ja jäsenmaiden kesken on parhaillaan menossa ja moniin epäselviin kohtiin on jo saatu selvennyksiä. Täsmennyksiä ja muutoksia on vielä tehtävä, jotta lainsäädännöstä saadaan mahdollisimman toimiva.

MTK:n tavoitteet

- Siemenlainsäädäntö pitää uudistaa vastaamaan nykyajan vaatimuksia.
- Metsänviljelyaineisto pidettävä jatkossakin selkeästi erillään, omana kokonaisuutena.
- Siemenlainsäädännössä pitää määritellä myös sallitut uudet kasvinjalostustekniikat, jotka luokitellaan geenimuuntelun ulkopuolelle.
- Tämän lainsäädännön kautta jatkossa uusilla jalostusmenetelmillä kehitetyt uudet lajikkeet saatetaan markkinoille.
- Lainsäädäntöä on selkiytettävä siten, että kasvinjalostajan oikeudet voidaan turvata. Biologisten prosessien ja perinteisin biologisin menetelmin jalostettujen kasvilajikkeiden patentointi tulee selkeästi kieltää.

Menekinedistämisohjelmat

Johtaja, Thimjos Ninios, +358 45 264 7131, thimjos.ninios@mtk.fi

EU:n menekinedistämispolitiikan perustavoite on edistää eurooppalaisten maataloustuotteiden kannattavuutta ja kilpailukykyä. Vuosikohtaisilla menekinedistämisohjelmilla kohdennetaan vuosikohtaista rahoitusta ja toimenpiteitä jäsenmaiden ja ruokaketjun prioriteettien mukaan.

Komissio ilmoitti 25.6.2024 menekinedistämisbudjetin suuresta leikkauksesta. Vuodelle 2025 varattu budjetti olisi enää 92 milj. € vuodelle 2024 varatun 185 milj. € sijaan. Leikkaus osoitetaan Ukrainan tukemiseen. Suunnitelman mukaan leikkaus toteutetaan leikkaamalla kokonaan pois multi-hankkeet, eli useamman jäsenmaan yhteisille hankkeille varattu budjetti, mikä aiheuttaa menekinedistämispolitiikalle eksistentiaalisen ongelman.

Vaikka Suomi on ollut kyseisen politiikan ja budjetin melko pieni käyttäjä, viime vuosina on haettu menestyksellä rahoitusta useammalle hankkeelle. EU:n menekinedistämispolitiikka voidaan katsoa tukevan hallituksen kasvuohjelmaa ja yritysten pyrkimystä siirtyä ylijäämän viennistä lisäarvotuotteiden myyntiin. Näin ollen, menekinedistämisbudjetin raju leikkaus tulee toteutuessaan vaikuttamaan myös suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiin eurooppalaisilla ja maailman markkinoilla.

Budjettileikkaus aiheuttaa suoran vaikutuksensa vuoden 2025 menekinedistämisohjelmiin lisäksi myös eksistentiaalisen ongelman. Poliitiikan keskiössä on ollut Euroopan esiin tuominen ja EU-käsitteen vahvistaminen. Kun leikkaus koskee jäsenmaiden yhteisiä projekteja ja komission yhteisiä delegaatiomatkoja EU-kuvan edistäminen heikkenee ja tarjoaa politiikan vastustajille mahdollisuuden hyökätä politiikkaa vastaan.

Kun hallituksen ja nykyisin myös suomalaisten yritysten tavoitteena on viennin arvon kaksinkertaistaminen, on syytä pyrkiä puolustamaan EU:n menekinedistämispolitiikkaa. Huomioiden, että esim. USA:n menekinedistämisbudjetti on yli 300 milj. \$, eurooppalaiset yritykset jäävät selvästi jälkeen, mikä tulee heijastumaan mahdollisesti myös sisämarkkinoilla.

Lisäksi kun budjettimuutos perustuu Ukrainan tukemiseen, esityksessä on iso ristiriita. Vaikka Ukrainan tukeminen on tervetullut, on realistista huomioida, että Ukrainasta tulee tavaraa EU:n alueelle enemmän kuin aiemmin ja tämä sotkee markkinoita. Jotta EU ei täytyisi tavaralla, mikä laskee hintoja, EU:lla on oltava keino edistää myyntiä EU:n ulkopuolelle. Menekinedistämispolitiikka on yksi harvoista keinoista vaikuttaa markkinoihin ja sen on oltava entistä vahvempi, ei heikompi, kuten nyt tulee käymään.

MTK:n tavoitteet:

- Komissio peruu esityksensä ja vuoden 2025 ohjelma sisältää sekä useamman jäsenmaan projektit että yhteiset delegaatiomatkat.
- Komissio palauttaa 2025 budjetin vuoden 2024 tasolle, eli 185 milj. €.

- Komissio käynnistää työn menekinedistämispolitiikan uudistamiseksi ja vahvistamiseksi niin, että maataloustuotteiden kilpailukyky ja maatalouden kannattavuus vahvistuvat.

Eläinkuljetuslainsäädäntö

EU-asiantuntija Jussi Savander, +32 47 733 1958, jussi.savander@mtk.fi

Euroopan komissio julkaisi viime vuoden joulukuussa eläinten kuljetusasetuksen. Asetus on kohdannut vahvaa kommentointia kuluneen vuoden aikana jo ennen virallista käsittelyään. Eläinten kuljetuslainsäädännön käsittelyn odotetaan jatkuvan syksyn ja talven aikana niin uuden parlamentin kuin neuvoston puolella. MTK tekee yhteistyötä eläinten kuljetusasetukseen liittyen Elintarviketeollisuusliiton ja Suomen Kuljetus ja Logistiikka ry:n kanssa.

Eläinten kuljetusasetuksen tarkoituksena on ajantasaistaa eläinten hyvinvointiin liittyvää lainsäädäntöä eläinkuljetusten osalta. Nykyinen lainsäädäntö on yli 20 vuotta vanha. Pitkät eläinkuljetukset EU-maiden välillä ja unionin ulkopuolelle kolmansiiin maihin nousevat otsikoihin tasaisesti. Painetta lainsäädännön uudistamiseen on niin kuluttajien kuin poliitikkojen puolelta.

Uudessa parlamentissa eläinten kuljetusasetuksen käsittely jatkuu maatalous- ja liikennevaliokunnissa. Maatalousvaliokunnan raportoiija valittiin uudelleen parlamenttiin ja liikennevaliokunnan raportoiija valitaan valiokuntien järjestäytyessä. Unkarin puheenjohtajuuskaudella asiaa käsitellään maatalousneuvostossa.

MTK laati yhteisen kannan yhdessä Elintarviketeollisuusliiton (ETL) ja Suomen Kuljetus ja Logistiikka ry:n (SKAL) kanssa viime keväänä. Yhteisessä kannanotossa halutaan edistää eläinten hyvinvointilainsäädännön parantamista maakohtaiset asiat huomioiden. Kannassa tuodaan esiin huoli syrjäisten alueiden kotieläintuotannon harjoittamisen mahdollisuudesta myös jatkossa.

Tiukkojen kuljetusaikarajojen sijaan korostamme eläinkuljetusten laatua ja korkeaa tasoa Suomessa jo nyt. Tilavaatimusten kasvattaminen nykyisestä puolestaan nostaisi kustannuksia ja kuljetusten määrää sekä päästöjä. Pohjoisissa olosuhteissa myös alle viiden asteen lämpötiloissa kuljetuksia tulee voida jatkaa. Kuljetuskaluston laadulla on merkitystä niin kylmän kuin kuumuuden estämisessä. Vasikoiden kuljetusiän ja painon asetuksen ehdotusten mukaiset muutokset hankaloittaisivat nykyisen vasikkaketjun toimintaa merkittävästi. Myös vaatimus eläinlääkärin valvonnasta lastaustilanteissa on haasteellinen ja myös koko EU:n tasolla vaikeuttaisi eläinlääkärien saatavuutta.

Suomessa eläinten hyvinvointi on eläinkuljetuksissa korkealla tasolla jo kansallisessa lainsäädännössä. Tuemme eläinten kuljetusasetuksen edistämistä EU:ssa, kun maakohtaiset erityisolosuhteet huomioidaan.

MTK:n tavoitteet:

- Kotieläintuotantoa pysyttävä harjoittamaan koko EU:n alueella.
- Eläinten kuljetusasetuksessa huomioitava pohjoiset olosuhteet.
- Joustoja tarvitaan pitkien etäisyyksien maissa.
- Laadukas kuljetuskalusto huomioidaan lainsäädäntöä päivitetessä.

Ruokaketjun tasapainon parantaminen

Juristi Kimmo Tammi, +358 20 413 2141, kimmo.tammi@mtk.fi

Euroopan komissio on käynnistänyt arviointiprosessin hyvän kauppatavan vastaisista käytännöistä yritysten välisissä suhteissa maataloustuote- ja elintarvikeketjussa annetusta direktiivistä (*UTP-direktiivi*). Direktiivin ensimmäinen arviointi on saatava valmiiksi 1.11.2025 mennessä. Arvioinnissa käsitellään hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen torjumiseen tarkoitettujen kansallisten toimenpiteiden tehokkuutta, toimivaltaisten valvontaviranomaisten yhteistyön tehokkuutta ja tarpeen vaatiessa komission on yksilöitävä keinoja toimivaltaisten viranomaisten yhteistyön parantamiseksi. Komissio voi myös liittää arviointikertomukseensa lainsäädäntöehdotuksia.

Komissio arvioi direktiiviä kansallisten valvontaviranomaisten vuosikertomusten sekä vuosittain toteutettavien tavarantoimittajille suunnattujen epäreilujen kauppatapojen ilmenemistä koskevan kyselyn tulosten perusteella. Tämän lisäksi komissio on tilannut ulkopuoliselta tutkimuslaitokselta selvityksen UTP-direktiivin vaikutuksista. Tämä selvitys perustuu elintarvikeketjun edunvalvontajärjestöille ja kansallisille valvontaviranomaisille tehtyjen kyselyiden tuloksiin, sidosryhmätyöpajoihin ja toimialakohtaisiin haastatteluihin.

Merkittävimmät muutokset, joita direktiiviin ennakoidaan tulevan, koskevat soveltamisalan tarkentamista ja uusia tai tiukentuvia kieltoja. Soveltamisalaa koskevia säännöksiä tullaan selkeyttämään kansainvälisten soveltamisalakysymysten osalta, mutta vaikeampi kysymys tulee olemaan se, yksinkertaistetaanko direktiivin soveltamista liikevaihtorajojen osalta tai laajennetaanko direktiivin soveltamisalaa. Liikevaihtorajojen osalta muutos tuskin koskisi merkittävästi Suomea, mutta rajat ylittävää kauppaa käyville toimijoille muutoksella voisi olla isompi merkitys. Soveltamisalan laajentaminen esimerkiksi maatalouden tuotantopanoskauppaan on niin ikään vaikea kysymys, sillä laajentumisen myötä direktiivi voisi siirtyä pois komission maatalousosaston alaisuudesta.

Soveltamisalakysymysten lisäksi erilaisten kansallisten kieltojen osalta on esitetty pelkoja liian eriytyneestä sääntelystä, mikä on nostanut esiin tarpeen sääntelyn vahvemmasta harmonisoinnista. Direktiivin muuttaminen asetukseksi selkeyttäisi säännösten soveltamista kansainvälisissä tilanteissa, mutta täysharmonisointi ei mahdollistaisi eri sektoreiden kansallisten erityispiirteiden huomioimista yhtä hyvin kuin nykyinen säännös. Voimakasta keskustelua uusien kieltojen osalta käydään esimerkiksi alle tuotantokustannusten oston tai myynnin kieltämisestä.

UTP-direktiivin kieltojen osalta keskusteluja käydään muun muassa siitä, tulisiko kaikkien kieltojen olla ehdottomia, vai pitäisikö tietyistä asioista voida sopia tavarantoimittajan ja ostajan kesken. Iso kysymys on myös alle tuotantokustannusten myyntiä tai ostoa koskevan kiellon lisääminen direktiiviin. Tällaisia kieltoja on Espanjan, Ranskan ja Italia lainsäädännössä. Myös Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen on nostanut tämän esiin vaihtoehtona. Kokemukset tällaisen kiellon vaikutuksista maataloustuottajien asemaan ovat kuitenkin olleet kaksijakoisia.

UTP-direktiivi on saatettu osaksi Suomen lainsäädäntöä elintarvikemarkkinalailla. Elintarvikemarkkinalakia on muokattu jo kahteen otteeseen. Kolmas muutosesitys on eduskunnan käsiteltävänä ja toteutuessaan muutokset tulisivat voimaan 1.1.2025 alkaen. Elintarvikemarkkinalain kehittäminen jatkuu näidenkin muutosten jälkeen ja seuraava mahdollisuus parantaa tuottajien asemaa elintarvikeketjussa ajoittuu mahdollisten direktiivimuutosten implementoinnin yhteyteen.

UTP-direktiivin uudistamisen lisäksi komissio on sitoutunut parantamaan tuottajien asemaa myös muiden toimien avulla. Komission ehdottamat toimet liittyisivät markkinajärjestelyasetuksen muuttamiseen, erityisesti tuotantosopimusten vähimmäissisältöä koskevien vaatimusten täydentämiseen sekä tuottajaorganisaatioita koskevan sääntelyn keventämiseen. Suomessa elintarvikemarkkinavaltuutettu valvoo tuotantosopimusten vähimmäissisältöä koskevien säännösten noudattamista, joten muutokset markkinajärjestelyasetukseen tulisivat suoraan sovellettaviksi myös elintarvikemarkkinalakiin.

Ruokaketjun tasapainon parantamista koskevien lainsäädäntöhankkeiden joukkoon voidaan myös lukea määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevien kilpailuoikeus suuntaviivojen päivittämissä hankkeet. Julkinen kuuleminen ehdotetuista suuntaviivoista on auki 31.10.2024 asti. Vaikuttaminen Copa-Cogecan kannanmuodostukseen aiheesta on aloitettu.

MTK:n tavoitteet:

- Suomalaisen maataloustuottajan neuvotteluvoima markkinoilla vahvistuu
- UTP-direktiiviä selkeytetään ja kieltoja täydennetään siten, että kieltojen soveltamisessa huomioidaan suomalaisen elintarvikemarkkinan erityispiirteet
- Vahvistetaan säännösmuutoksilla tuottajien keinoja ilmoittaa anonyymisti epäilemistään epäreiluisista kauppatavoista
- Vahvistetaan tuottajien asemaa lisäämällä tuotantosopimusten vähimmäissisältövaatimuksia, joita ostajan on noudatettava
- Kasvatetaan elintarvikemarkkinalain tuntemusta ja vahvistetaan Elintarvikemarkkinalavaltuutetun toimiston toimintaedellytyksiä markkinoiden valvonnassa
- Puretaan byrokratiaa tuottajaorganisaatioiden perustamisen ja toiminnan ympäriltä
- Kilpailulainsäädäntöä ajantasaistetaan niin, että maataloustuottajat eivät joudu alttiiksi uusille määräävän markkina-aseman väärinkäytön muodoille
- Datasääntelyn nojalla muodostettavissa komission mallisopimuksissa ja suuntaviivoissa datatalouden käytännöiksi huomioidaan maatalousmarkkinoiden erityispiirteet
- Maanviljelijöiden liikesalaisuuksien suojaa parannetaan ajantasaistamalla Århusin sopimuksen nojalla annettua sääntelyä ympäristötiedon julkisuudesta

Ilmastotavoitteet ja energiakysymykset

Esitys maatalouden päästökaupasta

Asiantuntija Jukka Rantala, +358 40 715 8710, jukka.rantala@mtk.fi

Osana vuoden 2021 Fit for 55 -pakettia oli muun muassa päästökaupan (ETS) laajentaminen koskemaan myös maataloutta. Taustalla oli Euroopan tilintarkastustuomioistuimen raportti, jonka mukaan CAP:ssa ei ole ollut riittävän tehokkaita keinoja maatalouden päästöjen vähentämiseksi. Komissio on aloittanut valmistelun tilaamalla tutkimuksen päästökauppajärjestelmän luomiseksi. Kuitenkin on huomattava, että maatalouden päästöt ovat vähentyneet vuodesta 1990.

Tuottajat ovat jo pitkään tuoneet esille sen, että kansallisissa kasvihuonekaasuinventaariorissa ei kaikilta osin oteta huomioon tuotannossa tehtäviä sidontaa lisääviä ja päästöjä vähentäviä toimia tai ei huomioida riittävästi biokaasun, biopolttoaineiden tai biohiilen ilmastovaikutuksia. Tämä tulee korjata ennen kuin ETS:ää voidaan alkaa soveltamaan maataloustuotantoon.

Yleisellä tasolla on huomioitava, että muutokset maataloustuotannossa ovat hitaita, muun muassa heikon kannattavuuden vuoksi. Lisäksi useat päästövähennystoimet edellyttävät huomattavia investointeja, joiden toteuttaminen vaatii runsaasti pääomia.

Tuottajat ovat suhtautuneet hyvin varauksella ETS:n soveltamiseen maatalouteen, muun muassa seuraavin näkökulmien perusteella:

- Ruuantuotannon prosessit perustuvat maaperän, kasvien ja eläinten monimutkaiseen kokonaisuuteen ja siitä päästöjen mittaaminen ja päästöjen muutosten todentaminen on hyvin haastavaa. Maaperä, kasvuolosuhteet ja tuotantomuodot vaihtelevat suuresti EU:n eri puolilla ja vaikeuttavat yhtenäisen ja oikeudenmukaisen järjestelmän määrittelyä
- ETS tulisi todennäköisesti lisäämään tuotantokustannuksia ja edelleen kaventaisi katteita, heikentäisi kansainvälistä kilpailukykyä ja lisäsi riskiä tuotannon siirtymisestä yhteisön ulkopuolelle
- Tuotantokustannusten nousu lisäisi paineita nostaa elintarvikkeiden kuluttajahintoja.
- Päästöjen vähentäminen ilman, että vaarannetaan huoltovarmuutta, on haastavaa ja vaatii pitkiä sopeutumisaikoja.
- Lisääntynyt ruuan tuonti Euroopan Unionin alueelle lisää päästöjen vuotoa ja siirtää siis ongelmaa kolmansiin maihin.

Maatalous on valmis toimenpiteisiin, joilla vähennetään ruuantuotannon ilmastovaikutuksia, mutta keinojen tulee olla oikean suhteisia ja niiden tulee huomioida tuotannon monimutkaisuus, vaihtelevuus eri alueilla sekä sosiaalinen että taloudellinen kestävyys. Suunnitteilla olevan maatalouden päästökauppa (AG ETS) on ongelmallinen näiden kaikkien suhteen.

Hiilen poistojen sertifiointi

Asiantuntija Anssi Kainulainen, +358 50 596 1541, anssi.kainulainen@mtk.fi

Hiilen poistojen sertifiointiin eli CRCF-asetuksen osalta kolmikantaneuvottelut saatiin päätökseen kevään 2024 aikana. Neuvoston puolella prosessi asetuksen hyväksymisestä on saatu valmiiksi. Asetuksen voimaan astuminen odottaa parlamentin viimeisten äänestysten valmistumista. MTK odottaa asetuksen astuvan voimaan ilman odottamattomia viivästyksiä tai muutoksia sovittuun sisältöön.

Asetuksen toimeenpanosäädösten osalta komissio jatkaa työtä heitä avustavan teknisen työryhmän avustamana. Komission tehtävänä on valmistella tekniset säädökset, miten eri hiilenpoistotapojen osalta asetuksen vaatimukset tosiasiallisesti täytetään. Työ on jaettu asetuksen tavoin pysyviin poistoihin, hiiltä sitoviin tuotteisiin ja hiiliviljelyyn. Hiiliviljelyn yhteydessä käsitellään niin maatalouden kuin metsienkin poistot ja päästövähennykset. Komissiota avustavan teknisen työryhmän seuraava kokous on 21.-23.10.2024, jolloin on tarkoitus käsitellä sertifiointiprosessia, verifiointivaatimuksia ja rekistereitä. Komission tavoiteaikataulu, jota myös asetus edellyttää, on että asetuksen vaatimat rekisteröintimenettelyt ja muut asetuksen

edellyttämät ohjeistuksen ja prosessit ovat valmiita 2028, jolloin asetuksen mukaisilla sertifi-
kaateilla voidaan myös käydä kauppaa tai hyödyntää niitä muutoin. CRCF-asetus jätti sertifi-
kaattien tulevaisuuden käyttötarkoitukset avoimeksi. MTK odottaa, että käyttötarkoitusta täs-
mennetään nyt aloittavan komission lainsäädäntöesityksin. Tässä yhteydessä ratkaistaan esi-
merkiksi se, kelpaavatko sertifioidut poistumat tai päästövähennemät jonkin ilmastopoliittisen
velvoitemarkkinan vaatimusten täyttämisen vastineeksi.

EU:n metsästrategia 2030

Metsien monitorointi

Asiantuntija Maria Pohjala, +358 50 341 7614, maria.pohjala@mtk.fi

Metsien monitorointiasetus julkaistiin marraskuussa 2023. Komission mukaan monitoroinnilla
pyritään yhtenäistämään jäsenmaiden metsätietoa ja niiden vertailua. MTK pitää ehdotuksen
tavoitteita kannatettavina, sillä monessa EU-maassa ei ole ajantasaista metsätietoa. MTK ei
kuitenkaan näe tarvetta sille, että lainsäädäntöä viedään eteenpäin asetusmuotoisena, vaan
ei-sitovat suuntaviivat (guidelines) riittäisivät lainsäädännän perustaksi. Tämä takaisi myös
sen, että EU-maiden erot metsien inventoinnissa ja datan keruussa otettaisiin riittävästi huo-
mioon. MTK painottaakin, ettei komission tehtäviin kuulu metsien kunnan ja käytön valvonta,
vaan niiden tulisi pysyä kansallisissa käsissä.

Komission tulisi ohjata ja auttaa ennen kaikkea jäsenmaita, joilla metsädatan keruu on vielä
heikolla tolalla. Nykyisenkaltainen asetusmuotoinen dokumentti toisi kuitenkin sitovia velvoite-
teita myös Suomen kaltaisille jäsenmaille, joilla metsädatan keruu on jo kiitettävällä tasolla.
Sen lisäksi yksityiskohtainen metsädata johtaisi todennäköisesti merkittävään määrään li-
säsäätelyä, vaikka metsien käyttöön liittyvä lainsäädäntö tulisi aina määritellä kansallisesti.

MTK korostaa Suomen pitkää ja onnistunutta historiaa metsädatan kansallisessa keruussa. Suo-
mella on jo nykyisellään tarkkaa kansallista dataa, joka on myös EU:n hyödynnettävissä. Ko-
mission lainsäädäntöehdotus nojaa pitkälti satelliittidataan, joka on laadultaan olemassa ole-
via kansallisia mittauksia huomattavasti epätarkempaa. MTK painottaa, että metsädataa ei
tule kerätä metsäkuvioilta tai jakaa avoimesti EU:n tietokantoihin, kuten komissio esitykses-
sään vihjaa. MTK painottaa, että metsätilakohtainen data ei kuulu komissiolle, sillä komission
rooliin kuuluu pitkän aikavälin trendin tarkastelu, johon riittää hyvin NUTS1 tai NUTS2-tason
tieto. Tiedot tulisi julkaista tilastomuotoisena, ja jäsenmailla tulisi olla oikeus tarkistaa jä-
senmaita koskevien tietojen oikeellisuus ennen niiden julkaistua EU:n foorumeissa.

MTK toivookin, että ennen lainsäädännön eteenpäin viemistä, EU-komissio tarkentaisi ja sel-
ventäisi mihin metsädataa käytetään. Komissio mainitsee, että dataa käytetään metsätuhojen
ehkäisyyn, mutta kerättävät tiedot menevät nyt merkittävästi pidemmälle.

Euroopan parlamentin vaalit tuovat muutoksia metsien monitorointiasetuksen raportoijiin. Myös neuvostossa asia on edennyt hitaasti. MTK painottaa, että esityksen yksityiskohtien tulisi olla selkeät ennen kuin lainsäädäntöprosessi etenee.

MTK:n tavoitteet metsien monitorointiasetukselle ovat:

- Siirtyä asetusmuotoisesta lainsäädännöstä suuntaviivadokumenttiin (guidelines), joka ohjaisi kaikkia jäsenmaita saavuttamaan tietyn metsädatan keruun tason ennen sitovan lainsäädännön esittämistä
- Kansallisten metsäinventointien (VMI) tulisi olla keskiössä määrittämässä sitä, mitä dataa metsistä kerätään.
- Pohjata indikaattorien kerääminen olemassa oleviin prosesseihin, kuten Forest European. Indikaattorit, joita jäsenmaat keräävät, ei tulisi mennä pidemmälle kuin Forest Europelle tehty raportointi.
- Selkeyttää metsäyksikön ja monitorointialueen määritelmät koskemaan pelkästään kansallista tai aluetasoa. Datan julkaisu tulisi tehdä tilastomuodossa.
- Pitää huolta, että komission keräämää metsädataa tulkitaan oikein eikä metsänomistajien tietoja julkaista avoimesti.
- Vaatia tietoa siitä, mihin tarkoituksiin metsädataa tullaan käyttämään, ja huolehtimaan tarvittaessa metsänomistajien korvauskäytännöistä.

Ympäristökysymykset

Nitraattidirektiivin päivitys

Asiantuntija Airi Kulmala, +358 40 075 5454, airi.kulmala@mtk.fi

Nitraattidirektiivillä (91/676/EEC, NiD) suojataan pinta- ja pohjavesiä vähentämällä ja ehkäisemällä maataloudesta aiheutuvaa nitraattikuormitusta. Veden laatu on parantunut EU:ssa, mutta joissakin maissa nitraattien aiheuttama saastuminen on edelleen vakava ongelma.

Komissio järjesti NiD:stä julkisen kuulemisen, joka päättyi maaliskuussa. Sen tarkoituksena oli kerätä laajalta joukolta näkemyksiä siitä, onko NiD edelleen tarkoitukseensa sopiva ottaen huomioon EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteet sekä edistääkö se kestävää ja resilienssiä maataloutta ja elintarviketurvaa. Lisäksi tarkasteltiin, onko NiD:n yksinkertaistamiseen ja sen aiheuttamien kustannusten vähentämiseen mahdollisuuksia. Kuulemisen yhteenvedoa ei ole vielä julkaistu (13.8.).

Kesäkuussa oli aiheesta EU-tason sidosryhmätyöpaja, ja työpajoja on tulossa lisää syksyllä. Kuulemispalautteen ja muun tiedon perusteella komissio tekee päätöksen, lähdetäänkö NiD:ä muuttamaan vai ei. Ehdotuksen antaminen voisi olla mahdollista vuoden 2025 alkupuolella.

MTK:n tavoitteet

- Direktiivin toimeenpanon tehostamista siellä, missä nitraatti aiheuttaa edelleen vakavaa vesien pilaantumista, tulee harkita vaihtoehtona direktiivin päivitykselle. Päivitetty direktiivi ei paranna tilannetta, jos toimeenpanoon myönnetään jatkossakin poikkeuksia.
- Jos arviointi johtaa direktiivin päivitykseen, siitä ei saa aiheutua lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia viljelijöille vaan suunnan on oltava aleneva.
- Tavoitteena ei tule olla typen käytön minimointi vaan tarkoituksenmukainen typpilannoitus ja typpihäviöiden minimointi. Hyödyntämällä mm. uutta teknologiaa, viljelytekniikoita ja kasvilajikkeita voidaan parantaa typen käytön tehokkuutta.
- Direktiiviä ei tule laajentaa koskemaan muita ravinteita kuin typpeä.
- Direktiivin tulee mahdollistaa laaja kansallinen päätäntävalta toimeenpanon yksityiskohdissa, jotta maakohtaiset erot ympäristöoloissa sekä tuotantosuunnissa ja -tavoissa pystytään ottamaan huomioon.

Maaperädirektiivi kolmikantaneuvotteluihin syksyllä

Asiantuntija Heikki Aro, +358 50 593 9393, heikki.aro@mtk.fi

EU:n ympäristöministerit muodostivat yleisnäkemyksen maaperädirektiivistä kokouksessaan 17.6.24. Hyväksytyssä yleisnäkemyksessä vahvistettiin keskeiset jo direktiivin valmistelussa esillä olleet toimenpiteet. Näistä tärkeimpiä ovat pakollinen maaperän terveyden seuranta jäsenvaltioittain ja ohjaavat periaatteet maaperän kestäväälle hoidolle. Lisäksi direktiivi ohjaa miten jäsenvaltioiden tulee reagoida tilanteisiin, joissa maaperän pilaantuminen aiheuttaa terveys- ja ympäristöriskejä.

Maaperän terveyden seurannan kuvaajia ovat maaperän fysikaalista, kemiallista ja biologista kuntoa mittaavat tekijät. Näytteenoton tulee antaa kattava kuva valitun alueen maaperästä, ja sen tulee noudattaa tieteellisessä tutkimustoiminnassa käytettyjä kriteerejä. Maatalousmaan ja metsämaan osalta tulee huomioida niiden erityispiirteet. Vaikka näytteenoton ja analytiikan EU-tasoisesta harmonisoinnista on jo tingitty, MTK on korostanut tiettyjen kuvaajien soveltumattomuutta Suomen olosuhteisiin. Tulkintoihin on luvattu joustoja kansallisiin erityispiirteisiin perustuen, mutta silti riski säädösten monitulkintaisuudesta on edelleen ilmeinen. MTK haluaa myös varmistaa, että seurannan tuloksia hyödynnetään ensisijaisesti maaperän seurannassa, eikä dataa jaeta ilman maanomistajan lupaa muihin tarkoituksiin. Tämä edellyttää datan omistuksen, hallinnan ja jakelun järjestämistä reilun datatalouden periaatteiden mukaisesti kansallisella tasolla.

Positiivisena asiana yleisnäkemyksessä on maaperän kestävä hoidon periaatteita koskevan tekstin muutokset sitovista toimista neuvontaa koskeviksi suosituksiksi. Samaan artiklaan tehtiin myös muutoksia, joilla turvataan maanomistajan oikeuksia ja omaisuudensuojaa mm. valvontaan liittyvissä toimenpiteissä. Lisäksi maan käyttöönottoon liittyviin säädöksiin hyväksytyt muutokset vahvistavat jäsenvaltioiden roolia lainsäädännön toteuttamisessa. MTK on kaikissa

kannanotoissaan korostanut kansallisten erityispiirteiden huomioimista, jotta esimerkiksi Suomessa hyväksi havaittuja maa- ja metsätalouden hoitokäytännöt ei vaaranneta.

Jäsenvaltioiden tulisi myös yksilöidä ja tutkia kasvukykynsä menettäneet tai muuten pilaantuneet maa-alueet. Mikäli nämä alueet tutkimusten aiheuttavat ympäristö- tai terveysriskejä, tulee jäsenvaltioiden käynnistää toimenpiteet näiden alueiden kuntoon saattamiseksi vuoteen 2050 mennessä.

Direktiiviä koskevat neuvottelut jatkuvat loka-marraskuussa uuden komission, Euroopan parlamentin ja neuvoston välisissä kolmikantaneuvotteluissa.

MTK:n tavoitteet maaperädirektiiville:

- Suomalaisen maatalous- ja metsämaan erityispiirteet huomioitava maaperänäytteiden otossa.
- Suomen maaperään sopimattomat analyysimenetelmät tulee voida korvata kansallisesti hyväksi havaituilla menetelmillä.
- tulosdataa ei tule käyttää ilman maanomistajan lupaa muihin kuin direktiivissä mainittuihin tarkoituksiin.
- maaperän kestävä hoidon periaatteet tulee säilyttää suositusluonteisina.
- Suomessa hyväksi havaittuja maa- ja metsätalouden hoitokäytäntöjä tulee voida jatkaa.

Riistapolitiikka

Kenttäjohtaja Timo Leskinen, +358 40 075 4235, timo.leskinen@mtk.fi

Suurpetojen kannanhallinta

Suurpetojen kannanhallinta Suomessa on kriisissä. Tuoreimmat Korkeimman hallinto-oikeuden linjaukset tulkitsevat luontodirektiiviä niin tiukasti että kaikkien suurpetojen kannanhallinta kannanhoidollisen metsästyksen keinoin on käytännössä kiellettyä. Suomen karhukanta yli 2100 yksilöä on reilusti suotuisan suojelun tason yläpuolella siitäkkin huolimatta, että viimeisen kymmenen vuoden aikana niitä on suunnitelmallisesti metsästetty keskimäärin 230 yksilöä vuosittain. Vastaavasti ilveksiä on yli 2400 yksilöä ja niitä on metsästetty kymmenen vuoden aikana keskimäärin yli 300 yksilöä vuosittain. Kannanhoidollinen metsästys on keskeistä kesyntyneiden yksilöiden vähentämisessä sekä yleisen ihmisarkuuden lisäämisessä. Ihmisarkuudella on suora yhteys myös kotieläinvahinkojen sekä petojen ihmiskohtaamisten määrään.

Nykytilanteessa susi on suurpedoista haasteellisin. Kannanhoidollinen metsästys on ollut käytännössä kiellettyä jo vuodesta 2016. Suomen susikanta keväällä 2024 ennen lisääntymiskautta oli noin 300 yksilöä. Kanta on ollut jatkuvassa kasvussa. Kotieläinvahingot, varsinkin

lammasvahingot, ovat kasvaneet kuitenkin susikannankasvua nopeammin. Suden ihmisarkuuden väheneminen on hälyttävää ja vähentää myös kotieläinten ennakkosuojauksen tehoa.

MTK:n tavoitteet:

- Suden ja karhun siirtäminen Bernin sopimuksessa lajiliitteestä II liitteeseen III
- Suden, karhun ja ilveksen siirtäminen luontodirektiivin lajiliitteestä IV liitteeseen V
- Luontodirektiivin suurpetoja koskevan soveltamisohjeiden päivitys kansallisen liikkumavaran lisäämiseksi

Valkoposkihanhet

Valkoposkihanhiiden kokonaismäärä on kasvanut 1980-luvun alle 100 000 yksilöstä yli 2 miljoonaan yksilöön. Tästä huolimatta laji luokitellaan edelleen EU:ssa uhanalaiseksi ja lintudirektiivi kieltää lajin metsästyksen. Laji aiheuttaa maataloudelle syys- ja kevätmuuton aikana erittäin merkittäviä vahinkoja erityisesti Pohjois-Karjalassa ja Kaakkois-Suomessa. Valtion maksamien vahingonkorvausten taso on vuosittain useita miljoonia euroja ja nykytilanteessa valkoposkihanhelle ELY myöntää poikkeuslupia pelkästään paukkupatruunoilla tapahtuvaan karkotukseen ja vain syksyllä.

MTK:n esitys:

- Valkoposkihanhi tulee pikaisesti siirtää lintudirektiivin liitteeseen II, joka sallii lajin metsästyksen

2. osa - MTK:n EU-politiikan tavoitteet kaudelle 2024-2029

Resilienssi, huoltovarmuus ja ruokaturva

Johtaja Markus Lassheikki, +358 40 779 9680, markus.lassheikki@mtk.fi

EU-komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ja presidentti Sauli Niinistö pitivät 20.3.2024 tiedotustilaisuuden, jossa kerrottiin komission pyytäneen presidentti Niinistöltä raportin Euroopan sotilaallisen ja siviilivarautumisen ja valmiuden parantamisesta. Von der Leyen perusteli pyyntöään muun muassa sillä, että suomalainen yhteiskunta on tunnettu kriisinkestävydestään eli resilienssistään. Raportti laaditaan läheisessä yhteistyössä korkea edustaja Borrellin ja EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa ja sen on määrä valmistua lokakuussa. Presidentti Niinistö toimii raporttitoimeksiannon ajan komission puheenjohtajan erityisneuvonantajana.

Eurooppa-neuvoston 21.-22.3.2024 pidetyn kokouksen päätelmissä komissio sai tehtäväksi ehdottaa EU:lle varautumisstrategiaa. Varautumisstrategialla on tarkoitus vahvistaa varautumista ja kriisinhallintaa EU:n tasolla kaikki uhat ja koko yhteiskunnan kattavan lähestymistavan mukaisesti. Komission johtoon jatkokaudelle nimitetty von der Leyen viittaa 18.7.2024 julkistetuissa poliittisissa suuntaviivoissaan 2024-2029 useassa kohdassa presidentti Niinistön tulevan raportin hyödyntämiseen varautumisunionistrategian/kriisivalmiusstrategian laadinnassa.

MTK katsoo, että EU:n on yhdessä vahvistettava kriisinkestokykyään erilaisia kriisejä vastaan ja oltava joustava häiriötilanteiden jatkuessa. On tärkeää varmistaa muun muassa riittävä energiaomavaraisuus, kriittisten raaka-aineiden tuotanto sekä tuotantoketjujen jatkuvuus. Jokaisen EU-maan on kannettava globaali vastuunsa ja varmistettava kyky tuottaa ruokaa nyt ja tulevaisuudessa. Ruoan globaali kysyntä kasvaa edelleen ja ruokaturva on pidettävä keskeisellä sijalla Euroopan unionissa myös tulevaisuudessa.

On tärkeää, että varautumisunionistrategian sisältö ja toimeenpano suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja asianmukaisten sidosryhmien kanssa, ottaen huomioon myös eri maiden olemassa olevat toimintamallit ja EU:n toimivallan rajoitukset. EU:n toimien tulee olla kansallisia varautumisen ja huoltovarmuuden toimintamalleja täydentäviä ja tukevia. Eriytisesti on vältettävä yrityksille ja hallinnolle aiheutuvaa mahdollista hallinnollista taakkaa, koska siten heikennetään huoltovarmuuden perustaa: yritysten taloudellisia toimintaedellytyksiä.

MTK pitää erittäin tärkeänä, että varautumisasioissa säilytetään suomalainen toimintamalli, jossa yksityisen sektorin toimijat, järjestöt ja julkinen sektori yhdessä toimien ovat mukana suunnitelmallisesti ja käytännönläheisesti toteuttamassa varautumista erilaisiin uhkiin, eri aloilla sekä maan eri alueilla. Tämä on keskeinen osa suomalaista huoltovarmuutta.

MTK korostaa itäisen Suomen ja koko EU:n itäisten ulkoraja-alueiden rajaseutujen elinvoiman merkitystä myös turvallisuusnäkökohdista. EU:n tulevassa politiikassa tarvitaan toimenpiteitä, joilla huolehditaan unionin itäisten ulkorajojen elinvoimasta muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa. MTK on esittänyt mm. sitä, että Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikkaan sisällytetään erityinen itäisen ulkorajan elpymis- ja kehittämisrahasto. Sen tavoitteena olisi vahvistaa Venäjän raja-alueiden EU:n puoleisten maakuntien taloutta ja lieventää niille sodasta koituneita haitallisia vaikutuksia.

Energiaomavaraisuus

Asiantuntija Anssi Kainulainen, +358 50 596 1541, anssi.kainulainen@mtk.fi

Energiaomavaraisuuden parantaminen on keskeinen osa aloittavan komission työohjelmaa. Vasta jatkokaudelle valittu komission pääjohtaja Ursula von der Leyen nostaa aloittavan komission suuntaviivoissaan energiaomavaraisuuden parantamisen useamman eri tulokulman kautta esiin. Tarkoituksena on luoda puhtaan teollisuuden ohjelma, jossa ilmasto- ja teollisuuspolitiikan keinoja yhdistetään. EU:n ilmastolain edellyttämiä päästövähennystoimia ja 90 %:n päästövähennysten kunnianhimon tasoa tavoitellaan erityisesti teollisuuden päästöjen vähentämisen kautta. Yrityksille pyritään luomaan suotuisat investointiedellytykset vähäpäästöisiin teknologioihin. Energian saatavuudesta ja kohtuullisesta hinnasta pyritään pitämään huolta ja Energia Unionin integraatiota pyritään edistämään mm. yhteishankintamenettelyitä kehittämällä. Sähkötuotannossa EU on saavuttanut yli 50 %:n uusiutuvien osuuden, jota on tarkoitus edelleen kasvattaa kaikessa energian kulutuksessa. Energiatehokkuuteen, energiajärjestelmien digitalisaatioon ja vetytalouteen panostetaan. Puhtaaseen energiasiirtymään panostamisella EU osoittaa myös johtajuuttaan ilmastodiplomatian saralla.

MTK:n, ja myös von der Leyenin suuntaviivoissa tunnustetun, näkemyksen mukaan Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on tuonut konkreettisesti esiin, ettei kestävää ja huoltovarmaa energiajärjestelmää voi rakentaa sotia aloittavien diktatuurien varaan. Energiaomavaraisuus on jatkossa yhä voimakkaammin rakennettava kotimaisten ja vähäpäästöisten energialähteiden varaan, eikä näiden tarjonnalle pidä rakentaa uusia rajoitteita. Uusiutuvan energian lisääminen parantaa energiaomavaraisuuttamme ja Suomen on hyvä kannattaa monipuolisesti uusiutuvan energian lisäämistä energian käytöstämme. Periaate, jossa jokaisella jäsenmaalla on oikeus valita käyttämänsä energialähteet, on hyvä säilyttää jo pelkästään huoltovarmuussyistä. Puhtaampaa energiajärjestelmää pystytään rakentamaan tehokkaasti, kun energiamarkkinoiden terveydestä pidetään huolta. Aloittavan komission aikana tullaan tekemään useita avauksia Energia Unionin edelleen syventämiseksi ja yhteismarkkinan tehokkuuden lisäämiseksi. MTK:n näkemyksen mukaan Suomen on hyvä tarkastella avoimesti ja omista lähtökohdistaan avausten hyviä puolia ja heikkouksia ja osallistua aktiivisesti avauksien kehittämiseen siten, että ne palvelevat myös suomalaisten energiahuoltovarmuuden parantumista, energian kohtuuhintaista saatavuutta ja vastuullista varojen käyttöä.

EU:n rahoituskehys määrittää maatalouspolitiikan ja koheesion mahdollisuudet ja tärkeimmät muutostekijät

Johtaja Juha Ruippo, +358 40 55 33 232, juha.ruippo@mtk.fi

Komission puheenjohtajan von der Leyenin kesällä esittämät poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komission 2024-2029 kaudelle lupaavat mielenkiintoisia uudistuksia valmistelussa olevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 2028-2035. Uusi rahoituskehys on strategisesti kohdennetumpi, yksikertaisempi, joustavampi, nopeampi ja vaikuttavampi. Laajimmillaan tämä voisi tarkoittaa mm. maatalouspolitiikan osittaista kansallistamista. Toisaalta von der Leyenin linjaus edellyttää EU:n talousarvion tulopuolen vahvistamista, jotta voidaan varmistaa tavoitteisiin nähden riittävä ja kestävä rahoitus.

EU:n taloudenpito muuttui merkittävästi vuoden 2020 jälkeen. Perinteisen jäsenmaiden yhteisesti rahoittaman rahoituskehysten (1 085,3 miljardia euroa 2021-2027) lisäksi otettiin käyttöön EU:n ottamiin lainoihin perustuva 750 miljardin euron investointi- ja uudistusohjelma NextGenerationEU, josta jaettiin rahaa sekä avustuksina että lainoina, sekä REPowerEU-väline energian hintojen alentamiseksi.

Oleellinen muutos toimintaympäristössä on tietenkin Ukrainan tilanne. Tarvitaan tukipaketteja sekä myös pidemmällä aikavälillä rahoitusta jälleenrakentamiseen, on Ukraina sitten EU:n jäsen tai jäsenyyskandidaatti. Jäsenyysputkessa on Länsi-Balkanilla Ukrainan ja Moldovan lisäksi myös iso joukko muita pitkään jäsenyysprosessissa olleita maita. Monia nykyisiä sekä aikaisempia jäsenyysprosesseja yhdistää se, että luontaiset välineet - ainakin jäsenyyden alkuvuosina - taloudellisen kehityksen takaamiseen uusissa jäsenmaissa liittyvät maatalous- ja koheesiopolitiikkaan.

Monivuotisen rahoituskehysten välitarkastelussa olivat esillä inflaatiokehityksen seurauksena elvytyksen korkokustannukset ja kasvaneet vuokra- sekä henkilökustannukset. Komissio on esityksissään halunnut myös kasvattaa henkilöstömäärää uudistettujen ja laajennettujen velvoitteiden täyttämiseksi.

Korona-elvytyksen seurauksena ja samalla vastuksena USA:n IRA-pakettiin komissio ja eri jäsenmaat omien voimavarojensa puitteissa ovat lisänneet erilaisia kansallisia teollisuustukia. Komission lisätoimet ovat pääsääntöisesti vanhojen pakettien uudelleen muotoilua, eikä sinällään uutta rahaa. Samalla maksukykyiset ja -haluiset jäsenmaat ovat lisänneet kansallisia elvytystukia, samalla vääristäen sisämarkkinoiden kilpailutilannetta.

Maatalouden ja aluepolitiikan eli koheesion rooli on ollut aina suuri EU:ssa. Rahoituskehysten rakenteelliset muutokset vaikeuttavat vertailua eri kehysten välillä. Maatalous- ja aluekehitys muodostivat noin 80 % EU:n menoista 90-luvulla. Maatalous- ja luonnonvara-alalle lasketaan nyt kohdistuvan 23-25 % budjetista. Viimeisessä maatalousuudistuksessa merkittävä osa maataloustuesta on kohdennettu ympäristö- ja ilmastotoimien rahoittamiseen. Suomen maatalouspolitiikan toteuttamisen kannalta haasteellisin perintö tulevalle rahoituskaudelle on maaseudun kehittämisen ns. kakkospilarin rahoituksen jäädyttäminen ja mahdollisuus siirtää kakkospilarin toimia ykköspilariin. Vaikka asia tuntuu pieneltä yksityiskohdalta, se on syömässä Suomelle tärkeän maaseudun kehittämisen (ympäristö- ja ilmastotoimien) uskottavuutta. Suomi on kansallisesti osarahoittanut kakkospilarin ympäristötoimia, mutta nyt monet

maat ovat siirtäneet samoja toimenpiteitä kokonaan EU:n rahoitettavaksi suorien tukien ykköspilariin, välttääkseen kansallisen lisärahoituksen.

Komission puheenjohtajan von der Leyenin poliittisissa suuntaviivoissa nostetaan useaan kertaan esille, että EU:n on parannettava mm. maanviljelijöiden ja alueiden elämänlaatua ja toimeentuloa Euroopassa. Samalla suuntaviivat korostavat, että markkinoilta viljelijöiden on saatava oikeudenmukaiset ja riittävät tulot sekä EU:n talousarvio ja yhteinen maatalouspolitiikka kohdennetaan niin, että kannustimien, investointien ja sääntelyn välillä on oikea tasapaino sekä työ luontotavoitteiden toteuttamiseksi palkitsee viljelijöitä.

Rahoituskehityksen tavoitteena on EU:n budjetin tulopuolen kehittäminen, sillä vuotuisten tulojen on lähtökohtaisesti katettava kokonaan vuotuiset menot. EU:n rahoituskehityksen tulopuoli rakentuu lähes kokonaan (98 %) unionin omista varoista, joista suurin osuus, n. 70 % kerätään jäsenmaksuna BKTL:n perusteella. Kaudella 2021-2027 jäsenmaksu on 1,113 % BKTL:stä. Ns. omia varoja EU kerää tulleista, aikaisemmin sokeri- ja maitokiintiömaksuista, jatkossa myös hiilitulleista (10 % omista varoista) sekä ALV-perusteisesti (10 % omista varoista). Uusi kierrättämättömän pakkausmuovijätteen määrään perustuva omien varojen luokka otettiin käyttöön 1.1.2021 (n. 4 % omista varoista). Rahoituskehityksen alkuvuosina on mahdollista siirtää käyttämättömiä NextGenerationEU ym. varoja täydentämään budjettia, mutta loppukaudelle tarvitaan selkeästi uutta rahoituspohjaa.

Esillä on ollut, että halutaan läpinäkyvämpiä, yksinkertaisempia, oikeudenmukaisempia ja demokraattisesti vastuullisempia tapoja rahoittaa EU:n toimintaa. Esillä on ollut mm.

- nykyisten ALV-perusteisten omien varojen määräytymisen yksinkertaistaminen
- muut uudet järjestelmät, kuten laajennettu hiilirajamekanismi eli hiilitullit.
- 20 %:n osuus EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) tuloista sekä päästökaupan laajentaminen v. 2027 merenkulkuun ja ilmailuun.
- yhteiseen yhteisöveropohjaan 3 %:n verokanta
- digitaalivero ja pääomamarkkinaverot
- kaikista maksuosuusalennuksista luovutaan asteittain ja jäsenvaltioiden pidättämät tullimaksujen kantokulut alennetaan 20 %:sta 10 %:iin (lopputuloksena kantokuluja nostettiin 25 %:iin)
- vuosittain kerättävien omien varojen enimmäismäärän korottaminen
- Euroopan kehitysrahaston sisällyttäminen unionin talousarvioon

Varsinaiset ehdotukset tulevasta rahoituskehityksestä julkaistaan alkuvuodesta 2025. EU:n uuteen tehtäväkokonaisuuteen tarvitaan kuitenkin merkittävästi uuttakin rahaa, jolloin jäsenmaiden jäsenmaksuprosentin nostaminen voisi olla yksi keino vajeen täyttämiseen. Valtiovarainministeriön arvion mukaan Suomen nettomaksuosuus vähintään 1,5-2 -kertaistuu tulevien vuosien aikana.

Von der Leyenin poliittisissa suuntaviivoissa esitetyt uudet rahoitusvälineet ja rahastot:

- Eurooppalainen kilpailurahasto (European Competitiveness Fund) s. 12
  - o mm. bioteknologia mainittu liittyen rahastoon. Kytkeä biotalouden kehittämiseen jää avoimeksi.
- Eurooppalainen puolustusrahasto (European Defence Fund) s. 14
  - o Pitäisi selkeästi kohdentaa rahoitusta myös EU:n itärajan turvaamiseen. Nyt ei mainintaa itärajaan liittyen.
- Sosiaalinen ilmastorahasto

- Remonttirahasto tuntuu suppealta ajatukselta. Lähtökohtana on ollut heikkokuntoinen itäisen Euroopan kaupunkien rakennuskanta. Sosiaalinen ilmatorahasto voisi olla väline suomalaisen maaseudun rakennuskannan päivittämiseen nykyisten ympäristövaatimusten tasolle, jos Suomi olisi kohdealueena.

MTK:n tavoitteet

- MTK:n tukee vahvasti, että uusien haasteiden edessä EU tarvitsee jäsenmailtaan kasvavan jäsenmaksukertymän.
- Uusien omien varojen kerryttämismittareiden hyöty on mitattava varojen kerryttämisen tehokkuuden ja kohdentumisen perusteella. Uudet välineet eivät ole itseisarvo.
- EU:n yhteisten toimien keskeinen kohde on edelleen maatalouspolitiikka, jonka tavoitteina ovat turvalliset ja terveelliset elintarvikkeet, kilpailukyky, maatalousväestön kohtuullinen elintaso, luonnonvarojen ja maiseman suojelu sekä ympäristö- ja ilmasto-toimet.
- MTK kannattaa sitä, että maatalouden ja maaseudun kehittämisen rahoitus EU:n budjetissa toteutetaan jatkossakin kahden pilarin mallin pohjalta. EU:n maaseutuvaltaisimpana maana Suomelle maaseudun kehittämisvarat ovat jatkossakin erittäin tärkeä kysymys.
- ETS:n ulkopuolisen maatalouden osalta olisi tärkeää, että annettaisiin markkinainsteiivien kannustaa uuden järjestelmän syntymiseen eikä järjestelmää rasi-tettaisi lisäkustannuksella, kuten von der Leyenin suuntaviivoissa linjataan.
- MTK tukee esillä ollutta esitystä uudesta itärajarahastosta, vaikka sitä ei ole sellaise-naan mukana von der Leyenin esityksessä.
- Maaseudun elinkeinot tarvitsevat pitkäjänteisen toimintaympäristön. Esillä ollut 5 + 5 vuoden rahoituskehikko on nykyistä seitsenvuotista kautta tasapainoisempi ja parempi toimintaympäristö tärkeille investoinneille.

Ukraina

Johtaja Juha Ruippo, +358 40 55 33 232, juha.ruippo@mtk.fi

Ukrainan tilannetta voidaan tarkastella useammastakin näkökulmasta. Venäjän hyökkäyssota vaatii loppuessaan EU:lta laajoja panostuksia jälleenrakentamiseen. Perusinfran uudelleenrakentaminen voi ajoittua Ukrainan jäsenyyskandidaattiaikaan ja/tai Ukrainan EU-jäsenyysai-kaa. Globaalin ruokaturvan toteuttaminen on kolmas ulottuvuus, jonka kriisiä EU:n toimet Uk-rainan rajalla eivät saa kärjistä. Asiaan liittyy Mustanmeren merenkulun turvaaminen, maitse tapahtuvat kuljetuksen mahdollistaminen EU-maiden läpi ja muuttuneiden kuljetusreittien si-vuvaikutusten hoitaminen sisämarkkinoilla ja erityisesti Ukrainan rajavaltioissa.

Sodan mahdollisimman nopea päättäminen on kaikkien toive. EU:n viimeaikaiset toimet ovat kohdistuneet Venäjän taloudellisten ja poliittisten toimijoiden lisäksi Venäjän taloutta tuke-vien toimijoiden kuten Kiinan ratkaisuihin. Kiinan investoinnit EU-alueella ovat strategisia ja esimerkiksi sähköautotehtaan rakentamissuunnitelmat Unkariin kytkeytyvät suoraan EU:n säh-köautotullikeskusteluihin.

Sota on turmellut laajasti infrastruktuuria Ukrainassa. Jälleenrakentamiseen on varautuminen käynnissä ja monessa maassa, kuten Suomessa, teollisuuden ja hallinnon varautumissuunnitelmat ovat akuutteja keskustelun aiheita. Mm. Finnfundin rooli voi olla tässä prosessissa keskeinen. Riippumatta siitä, onko Ukraina EU:n jäsen vai ei, sodan jälkeisessä tilanteessa tarvitaan EU:n perinteisen koheesiopolitiikan välineitä.

Merikuljetukset ovat avainasemassa, kun Ukrainan maatalouden tuotteet lähtevät maailmanmarkkinoille. Ukrainalaisilla tuotteilla on ollut iso merkitys Pohjois-Afrikan ja Lähi-Idän markkinoilla ja esimerkiksi Intian käyttämästä auringonkukkaöljystä suurin osa tuli aikanaan Ukrainasta. Tavaravirtojen uudelleen ohjailuun tarvitaan vientifasilitettejä ja turvallisia reittejä. Tilanne on muuttunut sodan aikana nopeasti, mutta edelleen maakuljetuksilla EU:n läpi on tärkeä rooli.

Ukrainan taloudelliseen tukemiseen EU on käyttänyt myös elintarvikeviennin avaamista EU-alueelle. Globaalina toimijana Ukraina on ollut kilpailukykyinen toimija EU:n sisämarkkinoilla jo aiemminkin erityisesti viljatuotteissa. ATM-sopimuksilla vuosittain EU on nyt avannut laajemminkin tullivapaata tuontia EU-sisämarkkinoille. Viimeisimmän päätöksen yhteydessä keskusteltiin laajasti tuontikiintiöistä EU:lle herkkien tuotteiden osalta. Erityisesti siipikarjanliha, kananmunat, viljat ja sokeri olivat monen EU-toimijan huolenaiheena, kun ukrainalainen alkutuotanto on integroitunut osaksi jalostavaa teollisuutta ja ovat Euroopan ulkopuolisessa omistuksessa. Monet pitivät kesäkuun ATM-päätöstä viimeisenä ja odotukset ovat siirtymässä keskusteluun Ukrainan jäsenyyden reunaehdoista.

Ukraina ei ole ainoa EU:n jäsenkandidaatti alueella. Länsi-Balkanin maiden ja Moldovan sekä Georgian neuvottelut on periaatteessa käynnistetty, osalla jo pari vuosikymmentä sitten. Maataloudessa jäsenkandidaatit ovat hyvin erilaisia; globaaleista toimijoista, kuten Ukraina, hyvin maaseutu/kotitarveviljelypainotteisiin maihin. Kun jäsenyyden edellytykset ovat hallinnassa, niin EU on von der Leyenin poliittisten suuntaviivojen mukaan halukas aloittamaan jäsenyyden neuvottelut.

MTK:n tavoitteita

- Ukraina on haastava potentiaalinen jäsen EU:n maatalouspolitiikalle. Vuoden 1992 jälkeen CAP on muuttunut ja sopeutunut uusiin tarpeisiin, miksei myös tälläkin kertaa
- Ukrainan maatalous on eri skaalassa kuin eurooppalainen muu tuotanto, saati sitten suomalainen maatalous. Isot ja jalostavan teollisuuden omistamat alkutuotantoketjut ovat merkittäviä toimijoita. puolen miljoonan hehtaarin tila on suurimpia, mutta kilpailukykyä pitää arvioida myös toiminnallisesti ja omistajuuden kautta.
- Ukrainan tuotanto ei tähän asti ole täyttänyt EU:n kasvin- ja eläinterveysmääräyksiä lainsäädännöllisesti, jolloin erityisesti siipikarja ja kananmunamarkkinat ovat haasteellisessa tilanteessa.
- Turvemaiksi luokiteltujen alueiden merkitys on iso Ukrainassa
- Isojen tilojen tukikatto tai CAP-rahoituksen osittainen kansallistaminen voisivat olla mielenkiintoisia ratkaisuja sovitettaessa yhteen EU:n maataloustukea ja maataloustuen ympäristö- ja ilmastovaatimuksia

Kauppapolitiikka

Johtaja Juha Ruippo, +358 40 5533 232, juha.ruippo@mtk.fi

Kauppapolitiikan tehtävä on taata toimijoille tasavertainen kilpailuasetelma sisämarkkinoilla. Geopolitiikka ja pandemia ovat muuttaneet kauppapolitiikan toimintaympäristöä. EU:n strategista autonomiaa korostava kauppapolitiikka vastaa mm. pandemian esiin nostamaan toimitusketjujen haavoittuvaisuuteen ja estää, etteivät muut käytä hyväksi EU:n avoimuutta. Komission puheenjohtajan von der Leyenin linjauksissa todetaan, että sääntöihin perustuva kansainvälinen järjestys on haurastunut ja globaalit instituutiot ovat heikentyneet siirryttäessä geostrategisen kilpailun aikakauteen.

EU:n ulkoisen talouspolitiikan toinen kulmakivi on kauppa. WTO-perusohjauksella on keskeinen rooli EU:n ajattelussa. Lisäksi iso osa EU:n kaupasta katetaan laajalla kauppasopimusverkostolla, jolla jatkossa on entistäkin strategisempi rooli kriittisten mineraalien ja raaka-ainesten turvaamiseksi EU:n toimijoille. Viimeisimpänä neuvottelutulos saatiin aikaan Uuden-Seelannin kanssa. Sopimusten ulkopuolella ovat isoista kumppaneista vain USA, Kiina, Intia ja Venäjä.

EU on kiinnittänyt huomiota kauppasopimusten toimeenpanoon ja erityisesti pk-yritysten osaamisen parantamiseen, jotta sopimuksista saataisiin kaikki hyöty irti. Yrityksille on neuvonnan ja suoran ilmoituskanavan lisäksi tarjolla Access2Market-työkalu selvittämään mahdollisen vientikohteen tullien ja maahantulo vaatimusten yksityiskohtia. Sopimushyödyn realisoinnin kannalta EU:n promootiotyö, vienninedistämismatkat ja vientifasilitointi ovat keskeisiä. Sopimusten rinnalla EU on myös aktiivisesti nostanut suoja-toimia vääristyneen kilpailutilanteen purkamiseksi esimerkiksi kiinalaisvalmisteisten sähköautojen osalta. Sanktiotullit ovat käynnistämässä tullisotaa EU:n ja Kiinan välille, jota Kiina pohjustaa nyt niin sianlihaa kuin maitotuotteita koskevalla tutkinnalla.

Suorat kahdenväliset neuvottelut ovat tie syventää monenkeskisiä kaupankäynnin puitteita. Esimerkiksi Kanadan kanssa tehdyssä CETA-sopimuksessa oli kirjauksia eläinten hyvinvointikeskusteluista. Nyt Uuden-Seelannin kanssa neuvotellussa sopimuksessa on sisällöllisiä kirjauksia eläinten hyvinvoinnista samoin kuin muistakin EU:n Pelloilta pöytään -strategian keskeisistä tavoitteista.

Kahdenväliset sopimukset ovat mahdollisuus, mutta myös hidaste muutokseen. Nyt mm. kestävän kehityksen uudet teemat on neuvoteltava uudelleen kahdenvälisiin sopimuksiin lisäehtoina EU:n sisämarkkinoille pääsyyn. Toinen vaihtoehto on edetä WTO-tasolla monenkeskisesti, missä pohjatyötä tehtiin viimeksi laajasti MC13-kokouksessa edistyi helmikuussa. Kolmas vaihtoehto on säätää erillisiä markkinoillepääsyn ehtoja, kuten hiilirajamekanismi eli hiilitullit, metsäkatovapaat tuotantoketjut tai riittävän huolellisuuden periaatteen todentamisesta (puhutaan myös due diligence tai yritysvastuusta).

Käytännössä mm. Mercosur-maiden (Argentiina, Brasilia, Paraguay ja Uruguay) kanssa ilman edellä mainittuja lisäehtoja ei voida varmistaa Pariisin ilmastopöytäkirjan sitoutumista. Myös luonnon monimuotoisuuskeskustelu pakottaa konkretisoimaan keinoja, joilla metsäkatoa hidastetaan EU:n elintarvikemarkkinoiden vapautumisen rinnalla.

Oma luku EU:n kauppapolitiikassa on Ukrainan tilanteen helpottamiseksi tehdyt vuosittain uudistetut ATM-sopimukset, jolla elintarviketuontia on helpotettu EU:hun. Kaupankäynnin mahdollistaminen ja kuljetusyhteyksien turvaaminen läpi Euroopan globaaleille markkinoille on tärkeää Ukrainan tulevaisuuden kannalta. Kolmannen kerran jatkettu tullivapaus herätti keskustelua erityisesti määrärajoitusten (TRQ) osalta samoin kuin tuotteiden hygieniavaatimusten osalta.

Ranska kiirehti vaatimaan tuonnilta samoja hygieni- ja ympäristövaatimuksia kuin EU:n omalta tuotannolta. Erityisesti Euroopan vihreän sopimuksen eli Green Dealin maataloustuotteiden toteuttaminen vaatii WTO-yhteensopivan kauppapolitiikan tukea. Ns. mirror measures -menettely on mahdollinen ainakin, jos kysymys on kansanterveydestä. Yhteensopivuus varmasti testataan, jos EU alkaa ohjailla lainsäädännöllä kolmansien maiden eläinlääkintää tai kasvinsuojeluaineiden käyttöä. Käytännössä eteneminen on mahdollista vain kolmannen tien kautta muuttamalla kaupankäynnin perusajattelu täysin, jolloin vastuu tuotteiden sisämarkkinakriteerien täyttymisestä siirretään tuoj- ja myyjäryityksille. Viimeaikaiset uutiset geopolittisten syiden takia Mercosur-sopimuksen ratifioinnista tuntuvat edelleen ennenaikaisilta, vaikka komissio pääsi neuvottelutulokseen Mercosur-maiden kanssa viisi vuotta sitten.

WTO:ssa kestoaiheita maatalouden osalta ovat olleet: sisäinen (domestic) tuki, puuvilla, markkinoille pääsy, vientikilpailu, viennin rajoitukset, kehitysmailla osoitetut erityishelpotukset ja julkisten varastointiohjelmien käyttö ruokaturvan takaamiseksi köyhille. Korona-pandemia toi rinnalle rokotteiden saatavuuteen liittyvät tekijänoikeus/IPR-kysymykset ja Maailman ruokaohjelman (WFP) tarvitsemien erien vapauttaminen vientirajoitteista (vientitulleista). WTO ministerikokous MC13 jäi keskustelun asteelle keskeisten maatalouskysymysten osalta (sisäinen tuki, tukien läpinäkyvyys ja kehitysmaiden ruokaohjelmat). Katse on WTO:ssa siirtynyt jo Kamerunissa järjestettävään seuraavaan ministerikokoukseen samalla kun riitojenratkaisumenetelmästä yritetään päästä sopimukseen Genevessä.

Kesällä 2022 komissio tuotti keskustelun tueksi kertomuksen Application of EU health and environmental standards to imported agricultural and agrifood products - EU:n terveys- ja ympäristönormien soveltaminen tuotaviin maataloustuotteisiin ja maatalouselintarvikkeisiin. Kertomus on taustatyötä, jolla tuetaan EU:n tavoitteita WTO-tasolla.

Yritysvastuun ohella komission terveystieteiden osasto (DG SANTE) on esitellyt alan toimijoille vapaaehtoisuuteen perustuvat EU:n Pellolta pöytäkirjan -strategian mukaiset vastuullisen elintarvikealan liiketoiminnan ja markkinoinnin käytännönsäännöt (Code of Conduct on Responsible Food Business and Marketing Practices). Sääntöjen tavoitteena on sitoa sisämarkkinoilla toimijat EU:n vastuullisuustavoitteisiin, myös tuontituotteiden osalta.

MTK:n tavoitteet

WTO

- Riitojen ratkaisuelimen tulevaisuus on samalla WTO:n tulevaisuuden kysymys. Nykyinen tilapäissopimukseen perustuva korvaava menettely tarvitsee pysyvän ratkaisun.
- Maataloustukien osalta EU on tehnyt oman osuutensa jo monen neuvottelukierroksen edestä, mutta paineita on sisäisessä tuessa. Vientikilpailusopimuksen toimeenpanoon on kiinnitettävä huomiota, kun valtioneuvostot toimivat aktiivisesti monen maan vientikaupassa.

- Kestävä kehityksen ylätason puite kauppapolitiikalle WTO-tasolla on tärkeä tavoite mm. Farm to Forkin toteuttamisessa EU:ssa.

Kahdenväliset sopimukset:

- Mercosur-sopimuksen ratifiointi jäsenmaissa edellyttää metsäkatoasetuksen hyväksymistä ja yritysvastuu/ due diligence -lainsäädäntöä.
- Ukrainan tilanne on vaikea ja ukrainalaisten tuotteiden pääsy globaaleille markkinoille on tuettava. Markkinahäiriöiden rahoittamiseksi sisämarkkinoilla tarvitaan kiintiöitä ja tuontituotteilta on jatkossa vaadittava samoja tuotantovaatimusten noudattamista kuin EU-tuotannolta osana Ukrainan jäsenyyskeskustelua.
- Kahdenvälisiä markkinoillepääsyn kriteerejä on pystyttävä kiristämään samaan tahtiin suhteessa Farm to Fork -tavoitteiden kanssa, mikä edellyttää bilateraaliosopimusten laajaa uudelleenarviointia ja -neuvottelua.
- Laaja vastuullisuus ja kestävä kehitys ovat kauppapolitiikassa syvemmälle menevien kahdenvälisten neuvottelujen ydinkysymyksiä (eläinten hyvinvointi, eläinlääkintä, torjunta-aineiden käyttö ym.).
- Komissiolta tarvitaan laaja kokonaisvaikutusten arviointi kauppapolitiikan toteuttamisesta.
- Kiinan vastaiset sähköautotullit ovat käynnistämässä laajan vastatoimien valmistelun ja EU:n päätös muuttaa tilapäiset tullit pysyviksi ja korottaa uusia tilapäisiä tullee voi pahimmillaan johtaa laajaan kauppasotaan EU:n ja Kiinan välillä.

Kestävyys ja vastuullisuus

Johtaja Juha Ruippo, +358 40 55 33 232, juha.ruippo@mtk.fi

Kauppapolitiikan ja sisämarkkinoiden toiminnan näkökulmasta EU:n toimintatapa on muuttunut radikaalisti viimeisen viiden vuoden aikana. Aikaisemmin rajasuojaa pidettiin laaja-alaisesti korkealla ja rajasuoja oli keino määritellä eurooppalaiset tuotantostandardit kaikkien markkinoilla toimivien yritysten toimintatapojen pohjaksi. Jos toimijat jäivät kiinni väärinkäytöksistä, oikeusprosessien kautta löydettiin sylliset. Nyt yritysten on todennettava toimintatapansa ja kolmannen osapuolen varmistettava standardien noudattaminen, jotta tuotteet voidaan laskea sisämarkkinoille.

Yritykset on veloitettu noudattamaan eurooppalaisia kestävyysraportointistandardeja (ESRS). Nämä yhteiset standardit varmistavat, että yritykset kaikkialla EU:ssa raportoivat vertailukelpoisia tietoja, ja auttavat niitä tiedottamaan kestävyystietään tehokkaammin. Raportointistandardien takaa löytyvät myös juuri voimaan tullut EU:n yritys vastuudirektiivi (CSDDD), jonka kansalliseen toimeenpanoon on nyt aikaa kaksi vuotta, tilinpäätösinformaatiota ohjaava yritysten kestävyysraportointidirektiivi ja EFRAGin komissiolle valmisteleva raportti IASB:n standardien laatuprosessien koordinoinnista.

Hiilirajamekanismi (CBAM)

Hiilirajamekanismi (CBAM) eli hiilitullit kohdistuvat rajattuun joukkoon raaka-aineita. Maataloudelle erityinen haaste ovat typpilannoitteet, joiden lisäkustannus kohdistuu EU:n omaan tuotantoon. Samalla lopputuotteet, elintarvikkeet, kilpailevat samoilla markkinoilla erilaisella kustannusrakenteella. Lannoitemarkkinoiden laajempi ja syvällisempi selvittely on tarpeen, koska nykyiset toimet (tullit ja polkumyyntitullit) eivät ole johtaneet investointeihin EU-alueelle. Lannoiteteollisuuden on kannattavampaa tuoda EU:n ulkopuolelta lannoitteita kuin tuottaa niitä EU-alueella samalla kun on ylläpidetty suojajärjestelmien sisällä omaa heikosti kilpailukykyistä teollisuutta.

Hiilirajamekanismin toimeenpano valmistellaan nyt komission ohjauksessa. Tulli on toimivaltainen viranomaisena Suomessa. Tulli on hakenut budjettivalmistelussa 79 henkilötyövuotta resursseja hiilirajamekanismin toimeenpanoon. Hurja resurssitarve liittyy järjestelmän monimutkaisuuteen ja käsittelyn automatisoinnin vaikeuteen.

Ennen kuin CBAMin toimeenpano on saatu valmiiksi, komission johdolla on tarkoitus uudelleen arvioida CBAM-tuotteiden katetta ja tarpeen vaatiessa laajentaa listaa. Alkukokemusten perusteella tuotelistaa pitää tarkastella kriittisesti ja mieluummin supistaa kuin laajentaa.

Metsäkatovapaat tuotantoketjut (EUDR)

Metsäkatovapaissa ollaan toimeenpanovaiheessa. Vuodessa ei olla saatu vielä paljoa aikaa. Komission ohjeistusta odotellaan edelleen ja kaiken pitäisi olla valmiina 2024 lopussa. Uhka lainsäädännön aiheuttamasta lisäbyrokratiasta EU:n omille toimijoille on toteutumassa. Samalla varsinaisen ongelmat jäävät ratkaisematta tietopuutteiden takia.

Suomessa ongelmia on tulossa kotieläintuotantoa laajentaneille naudanliha- ja maitotiloille, jotka ovat raivanneet lisää peltoa täyttääkseen maatalouspolitiikan lannanlevitysalavaatimukset ja turvatakseen oman rehuhuollon eläimille. Mittasuhteissa näillä toimilla on vähäinen merkitys varsinaiseen suomalaisen kulutuksen aiheuttamaan metsäkatoon globaalisti. EU:n kulutuksen on arvioitu aiheuttavan seurannaisvaikutuksien kanssa 10 % globaalista metsäkadosta vuosittain.

Kotieläintuotannossa tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jokaisen teurastettavan naudan (yli 250 000 eläintä) syntymä- ja kasvatustilan kaikista peltolohkoista sekä eläintenpitorakennuksista on kerättävä tiedot, jotta voidaan varmistaa tuotannon metsäkatovapaus. Lisäksi jäljitysvelvoite koskee mm. Suomeen tuotavaa soijaa, josta 95 % käytetään sika- ja siipikarjan rehuksi. Tuontimäärä on puolittunut 2000-luvulla ja vuosittainen tuontimäärä vaihtelee paljon. Tuonnista on selvitettävä jokaisen tuotantolohkon historia, jotta soija voidaan todeta metsäkatovapaaksi.

Metsätaloudessa on lähes mahdotonta rakentaa mallia, missä tiedetään kuviotasolla lopputuotteessa käytetyn puun alkuperä. Asetuksen veloitteiden toteuttamiseksi Suomessa toimijat joutuvat käymään läpi yli 100.000 puukauppaa vuosittain, jotta ostajilla olisi oikea tieto hakkuualueiden uudistamisesta. Yhdestä kaupan kohteena olevasta hakkuusta on seurattava moneen eri käyttöpaikkaan lähtevät erät erikseen. Haastetta lisää se, että ennen loppukäyttöä eri metsänomistajien puut sekoittuvat moneen kertaan.

Lainsäädännön uudistamisvelvoitteiden takia metsätalous ei Suomessa aiheuta metsäkatoa, mutta se joutuu joka tapauksessa luomaan jokaiselle puuerälle jäljittämismahdollisuuden. Metsätaloudessa myös raportointivelvollinen operaattorin vaatimus vaikeuttaa valmistelua. Metsäomistaja luonnollisesti vastaa, mitä hänen omistamallaan maa-alalla tapahtuu. Toisaalta pystykaupassa ostaja toteuttaa hakkuun, usein vasta pitkän ajan kuluttua. Metsänomistajalla ei ole tästä toteutuksesta tietoa, vaan raportointivelvollisuus voitaisiin toteuttaa valtuutuksella.

Kuten CBAM niin myös EUDR on tarkoitus nopeasti uudelleen arvioida tuotteiden katetta ja tarpeen vaatiessa laajentaa listaa. Toimeenpanoepäselvyyksien perusteella tuotelistaa pitää tarkastella kriittisesti ja mieluummin supistaa kuin laajentaa.

Yritysten kestävää toimintaa koskeva huolellisuusvelvoite (CS3D)

Direktiivi julkaistiin OJ:ssä 5.7.2024. Kysymyksiä ja vastauksia komissio julkaisi 25.7.

Direktiivin tarkoituksena on tehostaa ympäristön ja ihmisoikeuksien suojelua EU:ssa ja koko maailmassa. Yritysten huolellisuusvelvoitteen mukaan suuret yritykset huolehtivat liiketoimintaketjunsä aiheuttamista, joko toteutuneista tai mahdollisista haitallisista ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksista. Liiketoimintaketju kattaa sen alkupään kumppanit ja osittain myös loppupään toiminnan, kuten jakelun ja kierrätyksen.

Ympäristökysymyksistä esiin nousevat erityisesti Pariisin ilmastopöimukseen sitoutuminen, luontokadon torjunta ja saastuttaminen. Korkean riskin sektoreina direktiivi pitää mm. maa- ja metsätaloutta, kalastusta, tekstiiliteollisuutta ja kaivannaisteollisuutta. Ympäristökysymysten osalta yritykset ovat velvoitettuja tekemään suunnitelman, miten yritykset muuttavat toimintaansa mm. sitoutuakseen Pariisin ilmastopöimukseen 1,5° rajaan. Samalla yritykset sitoutuvat luontokadon pysäyttämiseen ja saastumisen ehkäisemiseen.

Direktiivi sisältää myös velvoitteiden rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset sekä korvausvastuun. Direktiiviä sovelletaan suuriin yrityksiin, joilla on yli 500 työntekijää ja joiden maailmanlaajuinen nettoliikevaihto on yli 150 milj. €. Siirtymäajan puitteissa sitä sovelletaan myös EU:n ulkopuolisiin yrityksiin, joiden kokonaisnettoliikevaihto EU:ssa on yli 150 milj. €. Rajauksella pyrittiin välttämään pk-yrityksille kertyvää uutta hallinnollista taakkaa raportoinnista. Tavoite toteutuukin lainsäädännössä, mutta ei käytännössä, kun suuryritysten tilintarkastajilla on velvollisuus tarkastaa tilinpäätökseen liitetyt tiedot myös hankintaverkostosta.

Direktiiviin sisältyy kaunis korulause: ”Tukeakseen pk-yrityksiä jäsenvaltioiden olisi komission tuella perustettava ja ylläpidettävä yksin tai yhdessä tähän tarkoitettuja käyttäjäystävällisiä verkkosivustoja, portaaleja tai alustoja tietojen ja tuen tarjoamiseksi yrityksille, ja jäsenvaltioiden olisi myös tuettava taloudellisesti pk-yrityksiä ja autettava niitä kehittämään valmiuksiaan... Yrityksiä, joiden liikekumppanit ovat pk-yrityksiä, kehoitetaan myös tukemaan näitä yrityksiä huolellisuusvelvoitetta koskevien toimenpiteiden noudattamisessa sekä asettamaan pk-yrityksille oikeudenmukaisia, kohtuullisia, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia vaatimuksia.”

Rahoituspalvelut jätetään toistaiseksi direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Rahoitusmarkkinoilla on oikeus ja velvollisuus tutkia ESG-vaatimusten toteutumista rahoituskohteissaan, mutta rahoitusmarkkinoita ei koskisi direktiivin velvoitteet. Direktiiviin kuitenkin sisällytetään

uudelleentarkastelulauseke, jonka mukaan rahoitusalan osalta on tehtävä analyysi viimeistään 26.7.2026 loppupään toimijat voitaisiin tulevaisuudessa sisällyttää direktiivin toimialaan.

Yritysten siviilioikeudellisen vastuuta on haluttu vahvistaa, jotta vahingon kohteena olevien henkilöiden oikeussuoja toteutuisi. Haitallisista vaikutuksista kärsineillä (myös ammattiliitoilla tai kansalaisjärjestöillä) on viisi vuotta aikaa nostaa kanne. Samalla on rajoitettu myös todisteiden esittämistä, kieltotoimenpiteistä ja menettelyistä kantajille aiheutuvia kustannuksia. Käytännössä kansallisissa yritysvastuulaissa tullaan vastaa kirjoittamaan auki direktiivin tavoitteet, missä konkreettisesti kanne voidaan nostaa ja miten todistustaakka rakentuu.

Kansallisen yritysvastuulain valisteluun tai olemassa olevan lain muuttamiseen direktiivin antaa jäsenmaille aikaa huolehtia direktiivin toimeenpanosta 26.7.2026 mennessä.

MTK:n ajatuksia direktiivin toimeenpanossa ja jatkoselvittelyissä

- Tarkasteltavan toimintaketjun laajuus on tärkeä määritellä selkeästi. Iso osa ilmasto- ja ympäristövaikutuksista syntyy ketjun alkupäässä niin elintarvike- kuin metsäsektorilla. Raportointivelvoite säteilee koko tuotantoketjuun.
- Valitettavasti edelläkävijä yritykset menettävät markkinoilla lisäarvon tekemästään työstä ja vastineeksi hallinnollinen taakka moninkertaistuu. Raportoinnin ja ulkoisen tarkastuksen piiriin velvoitetaan yrityksiä asioista, joilla ei ole merkitystä kyseisten yritysten toiminnassa.
- Tasavertaisen kilpailuasetelman vuoksi, EU:n ulkopuolisille toimintaketjun tuotteille pitää asettaa vastaavat velvoitteet kuin EU:n sisällä tuotetuille.
- Ostajan osallistuminen vastuullisuuden todentamiseen voidaan tukita kilpailuvääristymäksi. On tärkeää määritellä, miten, missä muodossa ja milloin ostava yritys voi ja pitää tehdä osallistuessaan todentamisen ja kestävyuden edellytysten aiheuttamiin lisäkustannuksiin tuotantoketjussa.
- Direktiivin tavoitteiden toteuttaminen aiheuttaa helposti EU:n sisällä epätasa-arvoa toimijoiden välillä. Toimeenpanon tasavertainen toteuttaminen on sisämarkkinoiden kannalta välttämättömyys.
- EU-lisäarvon saaminen tuotteille kolmansien maiden markkinoilla edellyttää täysimääräistä direktiivin toimeenpano kaikissa EU-27- maissa.

Kestävän kulutuksen edistäminen

Viherväitteitä koskeva direktiivi

EU:n on laajentanut viherpesukieltoa ja tuonut mukanaan tarkistusjärjestelmän yrityksille, jotka haluavat käyttää ympäristöväitteitä. Ennen kuin yritys voi käyttää väitteitä, niiden tulisi osoittaa todistusaineistoa ja saada hyväksyntä EU-maiden määräämiltä tarkastajilta. Parlamentti otti kantaa sääntöihin maaliskuussa 2024. Lainsäädäntötyö jatkuu uudessa parlamentissa.

Ekosuunnitteluasetus

Tuotteiden suunnittelussa pitää ottaa huomioon minimivaatimukset, jotta EU-markkinoilla myytävät tuotteet olisivat kestäviä ja ympäristöystävällisiä

Korjausoikeus

Kuluttajilla pitää olla oikeus korjauttaa vialliset tuotteet ja edistää korjauttamista uuden tuotteen ostamisen sijaan.

MTK:n tavoitteet

- Mikroyritykset (alle 10 henkeä työllistävät) jäävät väittämävelvoitteiden ulkopuolelle, jolloin suurinta osaa suomalaisista maataloista tämä lainsäädäntö ei suoraan koske, mutta...
- Kun ympäristö- ja ilmastovaikutukset elintarvikkeiden arvoketjuissa syntyvät alkutuotannossa, on kuluttajapinnassa nähtävien viherväitteiden perusteet käytännössä raportoitava koko arvoketjun osalta direktiivin rajauksista huolimatta. Olisi myös selvitettävä, voidaanko esitetty ympäristöväitteen vaatimustenmukaisuustodistus korvata esimerkiksi teollisuuden prosessiin menevän raaka-aineen vastaanottajan auditoinnilla.
- Kustannusarvio väittämän todentamisesta on tilatason tietoa seurattaessa hyvin alimitainen. Erityisesti ilmastovaikutusten todentamisessa elinkaarianalyysipohjaisesti kustannukset ovat helposti monin- tai jopa monikymmenkertaisia. Kunnianhimon taso vaikuttaa siis oleellisesti valittaviin mittausmenetelmiin, niistä muodostuviin kustannuksiin ja edelleen väittämän totuusarvoon.
- Datan omistajuus on myös sovittava asia, kun tietoa julkaistaan tuotteen lisäarvotekijänä. Tämän tulee kattaa sekä alkutuotannosta saatava raakadata että siitä johdettu metadata.
- Ilmastovaikutusten arvioinnissa on tärkeä määrittää metodit, joilla elinkaarianalyysi kasvihuonekaasupäästöistä tehdään ja raportoidaan. Analyysin tulee olla kaikissa jäsenmaissa ja tuotantotavoissa yhtenäinen.
- Toimeenpanossa on löydettävä keinoja löytää synergioita maatalouspolitiikan, eläinten hyvinvointilainsäädännön ja hiiliviljely/carbon credits vaatimusten kanssa, jotta epäselvyyksiltä ja lisäkustannuksilta välttyään komission hallinnollisen taakan vähentämistavoitteen hengessä.

Kestävä rahoitus - taksonomia

Johtaja Juha Ruippo, +358 40 55 33 232, juha.ruippo@mtk.fi

EU:n vihreän kehityksen ohjelman eli Green Dealin tavoittelemaa vihreää siirtymää rahoitetaan sekä EU:n monivuotisella rahoituskehityksellä että Next Generation EU -elpymisvälineellä. Tämän lisäksi komissiolla on monipuolisia työvälineitä perintönä edelliseltä komissiolta, mm. Euroopan strategisten investointien rahasto, InvestEU, Horisontti 2020, Verkkojen Eurooppa, navigointijärjestelmä Galileo, maanseuranta- ja valvontaohjelma Copernicus, Erasmus+ ja COSME-ohjelma (yritysten kilpailukykyä ja pk-yrityksiä koskeva EU:n ohjelma) Euroopan investointipankin (EIB) lisäksi.

Perinteiset koheesio-ohjelmien toteuttajat Euroopan sosiaalirahasto (ESR) ja Euroopan rakennerahasto (EAKR) ovat saaneet komission ohjeistuksessa vihreän siirtymän painotuksen ja mm. hyvin epätarkan Do-No-Harm -periaatteen ohjaamaan jäsenmaiden ohjelmia. Elpymistyökaluun liittyen on lisäksi määräaikainen Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto tukemassa muutosta.

Julkiset toimenpiteet eivät kuitenkaan riitä tarvittavan muutoksen tekemiseen, vaan tarvitaan rahoitusmarkkinoilta yksityisiä varjoja tukemaan muutosta. Kohti kestävä Eurooppaa vuoteen 2030 mennessä -asiakirjassa komissio toteaa, että kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan arviolta noin 5.000-6.000 miljardia euroa maailmanlaajuisesti. Julkisia varoja on kohdennettava paremmin ja älykkäämmin kestävä kehityksen tavoitteisiin.

Kaikkiin investointitarpeisiin ei voida vastata julkisella rajoituksella, vaan myös finanssialan kohdennusta tarvitaan kestävän kehityksen edistämiseen.

Kestävän rahoituksen taksonomia

Kestävän rahoituksen asetuksen (EU) 2020/852 tavoitteena on luoda rahoitusmarkkinoille toimintaympäristö, jolla yksityistä rahoitusta voidaan finanssimarkkinoiden työkaluilla kohdentaa ympäristön kannalta merkittäviin investointeihin. Jotta rahoitusmarkkinoiden tuotetta voidaan markkinoida kestävyyskriteerit täyttävänä, rahoituskohteella pitää olla vähintään yhteen teemaan kriteerien mukaisesti merkittävä vaikutus (Substantial Contribution/SC) sekä muiden viiden kriteeristön osalta vähintään ei merkittävää haittaa -taso (Do No Significant Harm/DNSH).

EU on valmistellut kestävän rahoituksen luokitusjärjestelmää eli taksonomiaa ensin teknisessä asiantuntijatyöryhmässä (TEG) ja nyt kestävän rahoituksen foorumissa (Platform on Sustainable Finance). Komissio on valmistellut hyväksytyt asetuksen perusteella toimeenpanoasetuksia. Kesäkuun alussa 2021 komissio julkaisi TEG:n työn perusteella tehdyt ensimmäiset ilmastokriteerit. Neuvostossa kriteerit saivat hyväksynnän, vaikka 13 jäsenmaata jäi niitä vastustamaan. Maatalouden ilmastokriteerit ovat odotelleet maatalousuudistuksen viimeistelyä.

Riidanaiheeksi jäivät myös ydinvoiman ja maakaasun kestävyyttä koskevat arviot, joiden perusteella 31.12.2021 komissio esitti perusteet ydinvoiman ja maakaasun ilmastokestävyydelle. Vaikka parlamentin ympäristövaliokunta hylkäsikin komission ehdotuksen, ison salin äänestyksessä parlamentti hyväksyi 2.2.2022 ydinvoiman ja maakaasu siirtymävaiheen ratkaisuksi.

Kestävän rahoituksen foorumin toimikausi loppui marraskuussa 2022. Luonnon monimuotoisuutta, kiertotaloutta, vesiresursseja ja saastumista koskevat työryhmän kriteeriedotukset koottiin yhteen marraskuussa 2022, ja CEPF ja BusinessEurope kirjasivat metsäasioihin eriävän mielipiteen. Syynä tähän oli se, ettei maa- ja metsätalouden kriteerien valmistelussa huomioitu komission kutsumien lisäasiantuntijoiden mielipiteitä ja kriteerien käytettävyys oli heikkoa.

MTK:n mielestä taksoniakriteerien logiikassa on ongelmia. Asiantuntijafoorumien ehdottamien kriteerien mukaan merkittävän positiivisen vaikutuksen saavuttaisi lähtökohtaisesti vain pieni osa nykyisistä, hyvistä käytännöistä maa- ja metsätalouden sektoreilla. Suomen ennakokvaikuttamisohjeessa on selkeästi tuotu esiin tarve paikallisiin oloihin soveltuvista kriteereistä.

Kriteerien mukaan vaatimukset kohdistuvat isoihin pörssiyrityksiin (PIE-yritykset) ei-taloudellisen raportoinnin velvoitteiden kautta. Valmistelussa korostetaan koko arvoketjun vaikutusta, mutta raportoinnin aiheuttamia kustannuksia ja ongelmia tavarantoimittajille ja alihankkijoille ei ole arvioitu.

Euroopan komissio julkaisi lopulta toisen delegoidun säädöksen kesäkuussa 2023 julkisen kuulemisen jälkeen. Maa- ja metsätalouden kriteerit monimuotoisuuden parantamiseksi jäivät lopullisesta versiosta pois.

Suurin ongelma suomalaisen maaseudun kannalta kytkeytyy esitettyihin kestävän rakentamisen kriteereihin. Näillä edellytyksillä kestävä rakentaminen Suomessa törmää esitettyihin

DNSH-vaatimuksiin, joiden mukaan metsään, tuottavalle pellolle tai luonnonarvoiltaan merkittäviin kohteisiin ei voida rakentaa kestävyyskriteerit täyttäviä rakennuksia.

Joulukuun 2023 kuulemisessa MTK vaati myös maa- ja metsätaloudelle kriteerejä, jotta ilmastomuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät sektorit saisivat toimivat kriteerit vihreään siirtymään kannustavat investoinnit ja niihin tarjolla oleva rahoitus saadaan myös elintarvike- ja metsäsektorin hankkeisiin. Maatalouden osalta tärkeää on kytkeä kriteerit maatalouspolitiikan esittämiin ilmasto- ja ympäristövaatimuksiin. Merkittävät vaikutukset voidaan kohdentaa jäsenmaakohtaisesti eko-ohjelmien kautta alueelle tärkeisiin toimiin.

Linkit:

Mikä on EU:n kestävän rahoituksen luokitusjärjestelmän rooli maa- ja metsätaloudessa?

<https://www.mtk.fi/-/taksonomian-rooli-maa-ja-mets%C3%A4taloudessa>

MTK` s response on Consultation of the Commission on further taxonomy work

<https://www.mtk.fi/web/en/-/mtk%60s-response-on-consultation-of-the-commission-on-further-taxonomy-work>

Uuden komission aikana palataan uudelleen kestävän rahoituksen kriteereihin niin maatalouden kuin metsätalouden osalta.

Yritysten kestävyysraportointi CSRD

Esimerkiksi elintarvike- ja metsäsektorilla iso osa ilmastovaikutuksista syntyy maatiloilla ja metsissä, joiden raportointi on välttämätöntä jatkossa. Direktiivi 2014/95/EU eli niin kutsuttu Non-Financial Reporting direktiivi (NFRD) ollaan nyt korvaamassa Corporate Sustainability Reporting direktiivillä (CSRD). Uusi direktiivi laajentaa raportointivelvoitteiden piirissä olevien yritysten määrän moninkertaiseksi ja edellyttää koko arvoketjun vaikutusten raportointia.

CSRD:hen ollaan kytkemässä tuotantoketjun metsäkatovapauteen ja yritysten kestävään hallintointiin liittyvää raportointia. Rinnakkaisena valmisteluna European Financial Reporting Advisory Group - EFRAG selvittää finanssialan yleisesti käyttämän ESG:n eli ympäristö-, yhteiskuntavastuu- ja hyvä hallintotapakriteerien ja taksonomian kytkentää.

MTK:n tavoitteet

- MTK tukee komission perustavoitetta saada yhtenäisemmät vihreän siirtymän pelisäännöt. Maa- ja metsätaloudessa on jo lähtökohtana kestävät toimintamallit, joita on ajettu yhteisen lainsäädännön velvoitteiden kautta. Forest Europe-prosessissa on sovittu määritelmä kestäväälle metsänhoidolle, lisäksi kansalliset ja EU-lainsäädännöt (kuten juuri vuoteen 2030 asti päätetyt RED II:n riskiperusteinen malli ja LULUCF-asetus) linjaavat kestävyttä. Myös mm. EU:n biotalousstrategiaan sekä EU:n metsästrategiaan sisältyy kestävyystarkastelua.
- MTK:n tavoitteena on, että jäsenmaat ja luonnonvarojen kanssa toimivat sidosryhmät ovat mukaan kestävyyskriteereiden määrittämisessä ja indikaattoreiden sovittamisessa paikallisiin kriteereihin.

- Metsien monimuotoisuuskriteereissä MTK esittää kunnianhimoista ja paikallisiin olosuhteisiin hyödynnettävää kriteeristöä perustuen malliin, jota mm. CEPF on esittänyt kestävän kehityksen Platformin loppuraportissa.
- Taksoniakriteerien tulee olla käytännönläheiset ja saavutettavat maa- ja metsätaloustuottajille.
- Maatalouskriteerien luonnoksissa vaikea kysymys on esillä ollut turpeen käyttökielto mm. kuivikkeeksi ja kasvualustaksi. Siipikarjatuotannossa kuivikekäyttöön on vaikea löytää korvikkeita. Samoin puutarhoilla sekä metsätaimien kasvatuksessa turpeella on tärkeä rooli.
- Taksonomia on painottunut ilmasto- ja ympäristökestävyyteen. MTK muistuttaa, että kestävässä kehityksessä on kolme ulottuvuutta: taloudellinen, ympäristöllinen ja sosiaalinen kestävyys. Nämä asiat kytkevät taksonomian yritysten kestävyysraportointiin (CSRD).
- Kriteerit on valmisteltava huomioiden arvoketju kokonaisuutena. Kriteeristö ei toimi vain yksittäisen toiminnon rahoituskriteereinä, vaan kestävyyttä on arvioitava arvoketjun kautta, jolloin investointien rahoituksessa on mukana myös tuotemarkkinoiden tuottama lisäarvo.
- Raportoinnin ja todentamisen kustannukset on minimoitava mm. osana komission raportoinnin vähentämistavoitetta.
- Kestävän rahoituksen välineiden pitää olla käyttäjälle myös taloudellisesti kannustavia eli markkinoiden täytyy tuottaa käyttäjälle lisäarvoa.

Valtiontuet

Juristi Kimmo Tammi, +358 50 570 4405, kimmo.tammi@mtk.fi

Komission maatalousosasto kuuli sidosryhmiä maataloussektorin de-minimis-asetuksen päivittämisestä heinäkuussa. Komissio ehdotti muun muassa, että asetuksen tuensaajakohtaista vähämerkityksellisen tuen kattoa nostettaisiin 37 000 euroon. Ehdotettujen muutosten syiksi komissio totesi eri syistä kohonneen inflaation sekä useiden epävarmuutta ja haasteita lisänneiden tekijöiden vaikutusten huomioimisen.

Tilakohtaisen vähämerkityksellisen tuen enimmäismäärän nostaminen on lähtökohtaisesti hyvä asia, mutta ottaen huomioon, että jäsenvaltioiden mahdollisuudet maksaa tukia viljelijöilleen vaihtelevat suuresti, on liian korkealle asetetun tukikatkon uhkana kilpailuedellytysten vääristyminen jäsenvaltioiden viljelijöiden välillä. Suomi on painottanut kannoissaan paluuta kohti tiukempaa valtiontukipolitiikkaa, sillä Suomi ei kykene kilpailemaan suurten teollisuusmaiden kanssa valtiontuissa ja uhkana on ollut, että useat vihreän siirtymän hankkeet karttavat Suomea, varsinkin, jos Suomen sääntely-ympäristö ei muutenkaan ole suotuisa isojen investointien kannalta.

Komission muutosesityksessä ehdotettiin myös pakollisen edunsaajarekisterin käyttöönottoa jäsenvaltioille. Rekisteri voisi heikentää tuensaajien tietosuojaa ja MTK yhdessä Copa-Cogecan kanssa onkin esittänyt huolensa julkisen rekisterin vaikutuksista myös tuensaajien neuvotteluvoimaan. Lisäksi pakollinen rekisteri muodostaisi uuden hallinnollisen taakan viranomaisille, eikä esitys ole linjassa komission asettaman tavoitteen kanssa vähentää raportointivelvollisuuksia.

Von der Leyenin linjapuheessa korostui entistä vahvemman Euroopan tarve. Von der Leyen mainitsi puheessaan investointitarpeet ei vain teollisuuteen vaan myös alkutuotantoon. Eurooppa tarvitsee lisää investointeja ja von der Leyenin mukaan komissio pyrkii vahvistamaan yksityisiä investointeja parantamalla yksityisen rahoituksen saantia pääomamarkkinaunionin avulla. Von der Leyen mainitsi myös uuden kilpailukykyrahaston, joka liittyisi strategisten teknologioiden valmistuskapasiteetin vahvistamiseen.

Digi- ja data

Juristi Kimmo Tammi, +358 50 570 4405, kimmo.tammi@mtk.fi

Data- ja digitalisaatioasiat tulevat olemaan pinnalla myös alkavalla parlamenttikaudella. Data- ja digiasioihin liittyen komission puheenjohtaja von der Leyen toi linjapuheessaan esiin muun muassa kilpailukyyn vahvistamisen tärkeyden sekä investoinnit digitaalisiin ja strategisiin teknologioihin. EU on edennyt datasektorilla sääntely edellä ja seuraavaksi onkin tarve panostaa käytännön hankkeiden edistämiseen ja digi-infrastruktuurin kehittämiseen. Komissio aikoo kuitenkin jatkaa myös digijätettä koskevan sääntelyn kehittämistä.

Digistrategiaan kuuluvat säännökset tulevat asteittain velvoittaviksi tulevien 48 kuukauden aikana. Datahallintoasetuksen nojalla perustetun datainnovaatiolautakunnan työ on lähtenyt käyntiin verrattain verkkaisesti komission kunnianhimoisista tavoitteista huolimatta. Lautakunnan tehtävänä on muun muassa helpottaa hyvien käytäntöjen jakamista ja datan välitystä sekä neuvoa ja avustaa komissiota datan jakamista koskevien mallisopimusten laadinnassa sekä yhteisten standardien ja käytäntöjen käyttötarkoituksia koskevien alakohtaisten datan jakamista koskevien puitteiden kehittämisessä. Lautakunta on tähän mennessä kommentoinut komission luonnoksia yhdenmukaistettujen standardien laatimista koskevista suuntaviivoista. Syys- ja talvikaudella lautakunnan työmäärä tulee oletetusti kasvamaan, koska komissiolla on enää vuosi aikaa laatia data-asetuksen nojalla säädettyjä mallisopimuslausekkeita.

Datasäädöstä valvovaksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi on Suomessa tulossa Traficom sekä tietyiltä osin Tietosuojavaltuutetun toimisto. Tehtävien jako näiden toimijoiden kesken on perusteltu. Suomi on osallistunut aktiivisesti datainnovaatiolautakunnan alaryhmänä toimivaan kansallisten valvontaviranomaisten ryhmään, jossa on muodostettu yhteisiä suuntaviivoja datasäädöksen seuraamusten yhtenäistämiseksi sekä tiedonvaihdon helpottamiseksi.

Euroopan komission datastrategiaan kuuluvan lainsäädäntöpaketin viimeinenkin säännös, tekoälysäädös (KOM2021/206) astui voimaan 1.8.2024 ja sen soveltaminen alkaa täysimääräisesti 1.8.2026. Tietyt asetuksen kiellot astuvat voimaan kuitenkin jo kuuden kuukauden kuluessa ja yleiskäyttöisiä tekoälymalleja koskevia velvoitteita aletaan soveltaa 1.8.2025. Tekoälysäädös asettaa tekoälyn kehittäjille ja käyttöönottajille velvoitteita, jotka koskevat tietyt tekoälyn käyttötarkoituksia. Säädös siis suojaa tekoälyä hyödyntäviä maataloustuottajia eikä aseta näille velvoitteita.

MTK edistää myös aktiivisesti muutosta omaisuuden suojaa paremmin huomioivaan julkisen datan saatavuutta koskevien säännösten muuttamiseen. Lausuntokierroksella oleva Århusin sopimus ja sen nojalla annetut säännökset ovat auttamatta vanhentuneita maa- ja metsätalouselinkeinojen näkökulmasta katsottuna. Datan hyödyntäminen liiketoiminnassa on kasvanut

valtavasti ja eri toimijoiden mahdollisuudet väärinkäyttää avointa dataa erityisesti alkutuotantosektorin toimijoiden tuotantotekijöistä ovat suuret. Avoimen datan hallinnassa on kunnioitettava datan omistajien eli maatalousyrittäjien ja metsänomistajien määräysvaltaa siitä, mitä dataa ja mihin tarkoituksiin dataa tämän tuotantotekijöistä voidaan luovuttaa tai asettaa saataville.

MTK:n tavoitteet:

- Alkutuottajien ja metsänomistajien asema vahvistuu datan omistajuuteen ja hallintaan liittyvissä asioissa.
- Alkutuotantosektorin datatalouden toimintamalleille rakentuu vankka pohja reilujen datatalouden pelisääntöjen avulla.
- Suomalaiset reilun datatalouden käytänteet juurtuvat osaksi eurooppalaisia sääntöjä.
- Olemassa olevien maataloussektorin datan jakamista koskevien toimintasääntöjen asema vahvistuu osana eurooppalaista viitekehystä.
- Maanviljelijöiden liikesalaisuuksien suoja paranee
- Yleisesti saatavilla olevien satelliittikuvien/karttatietojen julkisuuden vaikutuksia viljelijöiden neuvotteluvoimaan arvioidaan ja tarvittaessa ryhdytään toimiin epäkohtien poistamiseksi

MTK:n tutkimusagenda

Johtaja Susanna Aro, +358 40 735 2138, susanna.aro@mtk.fi

Tutkimuspäällikkö Kalle Karttunen, +358 44 373 9377, kalle.karttunen@mtk.fi

Tutkimuspäällikkö Juha Lappalainen, +358 40 546 6675, juha.lappalainen@mtk.fi

Suomi on Euroopan metsäisin maa ja pohjoisin maatalousmaa, maassa on runsaasti harvaan asuttua, mutta luonnonvaroiltaan rikasta maaseutua. Olemme oppineet toimimaan haastavien ja vaihtelevien ilmasto- ja maaperäolojen kanssa. Ajantasainen, erityisolosuhteet huomioonottava ja tulevaisuutta ennakoiva tutkimus on kestävä maa- ja metsätalouden perusta. Maa- ja metsätalouden yrittämisen ohjaukeinojen on perustuttava laadukkaaseen tutkimukseen, jotta maaseutumme elinkeinotoiminnan toimintaedellytykset ovat kestäväällä pohjalla.

Digivihreä siirtymä on ajankohtainen aikamme murros, joka haastaa tutkimuksen kokonaisuuksien hahmottamiseen. Lisäksi elinkeinomme osana kansakunnan huoltovarmuutta vaatii pitkäjänteistä toimintaa, jossa otetaan huomioon taloudellisen toiminnan riittävä vakaus maataloudessa.

Tutkimuksen vaikuttavuuden lisääminen on välttämättömyys mm. EU-politiikassa, jossa Suomen luonnonvaratutkimuksen rooli on kokemuksemme mukaan ollut vähäistä lainsäädäntöesitysten kriittisessä alkuvaiheessa. MTK toivoo tiiviimpää yhteistyötä EU:n komission käyttämien

tutkimus- ja konsulttiyritysten kanssa, jotta suomalaisen tuotantomenetelmien ympäristökestävyys tulee nykyistä paremmin tietoon ja sitä kautta myös huomioiduksi. Tarvitsemme kansallista dataa, jolla todennamme maatalouden ja sen tekemän ilmastotyön vaikutuksen kasvihuonekaasupäästöihin eri maalajeilla ja viljelymenetelmillä. Metsätalouden tutkimustieto on niin ikään tarpeen jatkuvan kehittämisen mahdollistamiseksi, kun toimintaympäristö jatkuvasti muuttuu ja yhteiskunnan eri aloilla tähdätään kokonaiskestävään täsmätietoon perustuvaan toimintamalliin.

MTK käy jatkuvaa vuoropuhelua opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM), Suomen Akatemian, Luonnonvarakeskuksen ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa MTK:n tutkimuksen painopisteistä. Tärkeä kotimainen vaikuttajaverkosto on osaamisen, tutkimuksen ja neuvonnan verkosto AgriHubi, joka tekee verkostona aloitteita tutkimushankkeiksi ja toteuttaa tutkimushankkeita. Yrittäjillä on verkostossa keskeinen rooli tutkimushankkeiden valmistelussa, jotta tutkimusaiheet/-hankkeet palvelisivat mahdollisimman hyvin viljelijöiden arkea.

MTK:n näkemyksen mukaan maataloustutkimuksessa tulisi keskittyä seuraaviin painopisteisiin:

- Maatalouden perustutkimus, jossa pyritään parantamaan tuotannon tuottavuutta ja kannattavuutta: viljelytekniikat, lannoitus, kasvinsuojelu, eläin- ja kasvinjalostus, GM- ja bioteknologia, älymaatalouden ml. paikkatiedon hyödyntäminen.
- Ravinteiden, orgaanisen aineen ja energian kierrätys: taselaskenta mukaan lukien hiilen varastointi maaperään ja maalaji- ja viljelyspesifit päästökertoimet, biokaasu, energiatehokkuuden parantaminen, omavaraisuus, uudet innovaatiot.
- Maatalouden vesistökuormitusarvioiden tarkentaminen: mittaukset eri olosuhteissa ja mallintaminen.
- Ilmastonmuutoksen vaikutukset maataloustuotantoon ja tarve sopeutua muuttuvaan ilmastoon: päästötehokas ravinteiden kierrätys, eläin- ja kasvitaudit, uudet lajit ja lajikkeet, vesitalouden hallinta ja tulvasuojelu, ihmisten liikkuminen.
- Luonnon monimuotoisuutta turvaavat / edistävät viljelykäytännöt: mikä vaikutus erilaisilla käytännöillä on luonnon monimuotoisuuden eri osiin; miten monimuotoisuuden turvaaminen hyödyttää maataloustuotantoa ja näkyy lopulta tuotannon ja siten kannattavuuden paranemisena.
- Kuluttajan rooli, odotukset ja tarpeet: ostokäyttäytyminen, elintarvikkeiden merkinnät, globaali vs. paikallinen, kotimaisuus, viestintä, motiivit, kuluttajan luottamus.
- Maatilan yrittäjyyttä ja menestystekijöitä tarkasteleva tutkimus sekä politiikkatoimien vaikuttavuus.
- Hirvi- ja petoeläinten (riistan) kanta-arviot ja niiden luotettavuuden kehittäminen.
- Datan, informaation ja tiedon siirtyminen elintarvikeketjussa ja mitä vaikutuksia datan kertymisellä tiettyjen toimijoiden haltuun on elintarvikeketjun eri toimijoiden neuvotteluvoimaan-

MTK:n näkemyksen mukaan metsätutkimuksessa tulee keskittyä seuraaviin painopisteisiin:

- Monitavoitteisuus eli eri tavoitteiden yhteensovittaminen eri tasoilla tarkasteltuna (yksittäinen tila, aluetaso, koko yhteiskunnan taso) à kokonaiskestävyys
- Taloudellisesti kannattava metsätalous, kestävät ja monipuoliset metsänkasvatusketjut sekä ja puun tuotanto
- Metsäalan tulevaisuuden ennakkoinnin kehittäminen data-analytiikan keinoin
- Metsätuhojen seuranta, ennakointi ja torjunta.
- Puumarkkinoiden kehittäminen ja loppukäyttöä vastaava puun tuotanto
- Metsäteknologia ja metsätyö; digitalisaation ja paikkatiedon hyödyntäminen ja vaikutukset
- Mahdollistavan maankäytön tutkimus
- Ilmastonmuutoksen vaikutukset metsien hyödyntämiseen;
- Vaikuttava ja kustannustehokas metsien monimuotoisuuden turvaaminen kohdentamisen ja priorisoinnin kautta kannustavin ja vapaaehtoisin menetelmin.
- Miten monimuotoisuuden turvaaminen hyödyttää metsätaloutta ja näkyy lopulta tuotannon ja siten kannattavuuden paranemisena (esim. resilienssi)
- Metsätalouden vesistökuormituksen tarkentaminen: käytännön mittaukset ja mallinnus erityisesti suometsien osalta
- Metsien rakennekehitys ja vaikutukset metsien terveyden tilaan; uhka ja mahdollisuudet

MTK:n näkemyksen mukaan maaseutututkimuksen painopisteet tulisi olla:

- Maaseudun infrastruktuuri, palvelut sekä asuminen
- Maaseudun yrittäjyys, työllisyys kannattavuus, markkinat sekä innovaatiot
- Elinkeinolähtöinen maaseutupolitiikka, paikallislähtöinen elinkeinopolitiikka
- Maaseutuun perustuva matkailu
- Maaseudun ja kaupungin symbioosi

EU:n yhteinen maatalouspolitiikka CAP

Maatalousjohtaja Johan Åberg, +358 40 523 3864, johan.berg@mtk.fi

EU:n viljelijä- ja maatalousosuuskuntien järjestö Copa-Cogeca:n kesällä 2023 julkaistussa pohjapaperissa vaaditaan, että viljelijöiden on oltava politiikan keskiössä ja politiikan on tuettava ruokaturvaa sekä maatalouden kestävää siirtymää. Lisäksi tuotantopotentialin hyödyntäminen, kannattavuuden parantaminen ja ruokaketjun reiluus ovat tärkeitä tavoitteita tulevaisuuden maatalouspolitiikassa. Lisäksi Copa-Cogeca:n mukaan tuotannon säilyttäminen kaikilla alueilla on varmistettava. Vahva maatalousbudjetti, jossa huomioidaan myös EU:n laajentuminen, on toimivan maatalouspolitiikan edellytys. Lisäksi EU:ssa pitää myöntää, ettei yhteisellä maatalouspolitiikalla voida yksin vastata kaikkiin haasteisiin, vaan uusille tavoitteille täytyy löytyä myös uutta rahaa. Viime vuodet ovat osoittaneet myös tarpeen paremmille riskienhallintavälineille. Eurooppaan ei jatkossakaan haluta isoja kansainvälisiä jättitiloja, vaan ruoantuotannon perusta on edelleen perinteinen perheviljelmämalli. Myös maaseudun yleinen elinvoimaisuus on tärkeä maatalouden jatkuvuuden kannalta.

Copa-Cogecan:n politiikkapaperissa keskeisiä toimenpidealueita ovat

- Kilpailukyvyyn parantaminen, tuotantopotentiaalin säilyttäminen ja ruokaturvan varmistaminen
- Viljelijöiden tulojen ja maatalouden kannattavuuden varmistaminen ja parantaminen vihreän siirtymän myötä
- Sukupolvenvaihdosten ja naisten aseman edistäminen
- Investointien turvaaminen tehokkaan, innovatiivisen ja kestävä elinkeinon edistämiseksi
- Paremmiin ja joustavammin toimivien markkinoiden ja riskienhallintavälineiden kehittäminen
- Yhteistyön lisääminen ja viljelijöiden neuvotteluaseman parantaminen ruokaketjussa

MTK:n omassa valmistelussa olemme todenneet, että meidän omat yleistavoitteemme ovat yhteneväiset Copa-Cogecan:n tavoitteiden kanssa. Tarvitsemme kuitenkin lisää kunnianhimoa, varsinkin ruoantuotannon vastuullisuuden ja kestävyuden osalta. Aivan liikaa on tilanteita, jossa muualla EU:ssa pohditaan siirtymistä tuotantotapoihin, joita olemme Suomessa harjoittaneet jo pitkään. Kestävässä siirtymässä kohti entistä vastuullisempia tuotantotapoja täytyy nykyistä paremmin huomioida paikallisia olosuhteita. Kaikilla viljelijöillä ei ole samanlaisia mahdollisuuksia, luonnonolosuhteista lähtien. MTK haluaa myös nostaa ruoantuotannon vahvemmin politiikan keskiöön. Rooman sopimuksen tavoitteet ovat varsin ajankohtaisia taas, kun sotaa käydään Euroopassa ja huoltovarmuus on uhattuna.

Ennakkovaikuttamisessa täytyy uskaltaa nykyistä vahvemmin tuoda esille suomalaisen tuotannon etujen ja kilpailukykytekijöiden edistäminen tulevaan yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Meidän pitää määrätietoisesti edistää sitä, että esimerkiksi eläinten terveydestä ja hyvinvoinnista huolehditaan koko Euroopassa samalla tavalla kuin Suomessa. Sama koskee myös muun muassa lääkkeiden, kasvinuojeluaineiden ja ravinteiden käyttöä. EU:ssa asetettujen tavoitteiden toteutuksen ja taakanjaon unionin sisällä täytyy myös olla tasapuolinen ja oikeudenmukainen siten, että edelläkävijöitä voidaan palkita jo tehdystä työstä, ja eri maiden lähtötilanne huomioidaan nykyistä paremmin. Rahoituksen osalta tavoitteena on Suomen rahoitusaseman suhteellinen parantaminen.

Tulevina vuosina maatalouspolitiikan rahoitukseen tulee kohdistumaan paljon paineita niin sisältä kuin ulkoa. Ajatusta vahvasta yhteisestä maatalouspolitiikasta täytyy osata myydä nykyistä paremmin, ja meidän täytyy pystyä paremmin perustelemaan mitä kaikkea muutakin kuin ruokaa maatalouspolitiikka tarjoaa yhteiskunnalle. Ruoantuotanto niin Suomessa kuin muuallakin EU:ssa tarjoaa yhteiskunnalle paljon ns. julkishyödykkeitä, eli sellaista arvoa, josta ei ole saatavissa suoraan markkinoilta rahaa. Nykyisessä epävarmuuden maailmassa ruokaturva itsessään on julkishyödykkeistä se kaikista arvokkain.

Mitä ruokaturva sitten on? Ruokaturva on muun muassa sitä, että viljelijät huolehtivat kaikkien kansalaisten voivan syödä maailman parasta ruokaa vuoden jokaisena päivänä tilanteessa kuin tilanteessa. Ruokaturva on terve ympäristö, terveet eläimet ja kasvit sekä terveet ihmiset (One Health). Ruokaturva on ratkaisuja ilmasto-, ympäristö- ja luonnon monimuotoisuus-haasteisiin. Ruokaturva on sitä, että maatalous luo kasvua ja työpaikkoja kaikilla alueilla.

Ruokaturva ja omavaraisuuden parantaminen on kokonaisturvallisuuden peruspilari geopoliittisessa epävarmuudessa. Lisäksi oma ruoantuotanto on ruokakulttuurin ja elävän maaseudun perusta.

MTK:n tavoitteet:

Jotta edellä mainittua kehitystä voisi toteutua, MTK:ssa on tunnistettu viisi strategista tavoitetta, joiden avulla yhteisellä maatalouspolitiikalla voidaan varmistaa tulevaisuuden ruokaturva ja edistää kestävää siirtymää.

- Vahva, yksinkertainen ja ymmärrettävä politiikka vahvalla budjetilla tukee älykästä maataloutta kamppailussa ilmastonmuutosta ja luontokatoa vastaan.
- Strategisen omavaraisuuden parantaminen ja tuotannon tekijöiden saatavuuden turvaaminen kaikilla tasoilla koko EU:ssa
- Viljelijöiden markkina- ja neuvotteluaseman parantaminen ruokaketjussa
- Nuorten yrittäjien alalle tulo sekä elinkeinon kilpailukyvyyn ja houkuttelevuuden parantaminen
- Poliittikkakohärenssi maa- ja metsätaloudessa ja maaseudun yritystoiminnassa. Eli eri politiikkalohkojen tavoitteet ja keinot eivät saa olla ristiriidassa keskenään, kuten viime aikoina esimerkiksi ennallistamisessa, metsäkadossa, kauppasopimuksissa, ilmastopolitiikassa jne.

Edellisellä kaudella kesken jääneet lainsäädäntöesitykset kasvinsuojeluaineiden kestävästä käytöstä ja uusista genomitekniikoista sekä EU:n valkuaisomavaraisuutta tukeva proteiinistrategia on otettava uudelleen työpöydälle. Ks. MTK:n tavoitteet näistä kevään 2024 Bryssel-Agenda täältä: https://www.mtk.fi/documents/d/mtk/mtk_bryssel_agenda_kevat_2024.

CAP 2030-luvulla

Komission pj:n von der Leyenin poliittisissa suuntaviivoissa nostetaan varsin vahvasti esiin maatalouden ja ruoantuotannon merkitys ja todetaan, että ruoka ja maatalous ovat EU:ssa strateginen intressi. Seuraavan CAP-uudistuksen osalta tärkeä suuntaviiva on viljelijöiden tulopolitiikan puolustaminen ja EU:n talousarvion ja yhteisen maatalouspolitiikan kohdentaminen siten, että kannustimien, investointien ja sääntelyn välillä on oikea tasapaino. Myös edelläkävijöiden palkitseminen on tärkeä periaate, joka on puuttunut aiemmista reformeista. Myös byrokratian vähentäminen on erittäin tärkeä ja tarpeellinen tavoite, kunhan se toteutuu viljelijöiden byrokratian purkamisena. Edellisessä CAP-uudistuksessa yksinkertaistettiin lähinnä EU-komission omia prosesseja.

Maatalouden osalta kuitenkin puuttuu perinteinen linjaus, että maataloutta on voitava harjoittaa unionin kaikilla alueilla. Lisäksi tulisi todeta, että rahoituksen saamisen ehtona tulisi olla

yhteisten sääntöjen ja päätösten noudattaminen unionissa. Tällä hetkellä on valtavat erot jäsenmaiden välillä sääntöjen noudattamisessa ja miten unionin lainsäädäntöä toimeenpannaan. Tasapuoliset toimintaedellytykset (level playing field) tulee olla kantava periaate niin sisämarkkinoilla kuin kauppapolitiikassa. Lainsäädännöllisesti meneillään oleva muutos on haasteellinen, kun sisämarkkinoiden ja rajasuojan kriteereistä siirrytään markkinoilla toimivien yritysten oman hankintapäätösten ja omavalvontaan perustuvaksi järjestelmäksi.

Ruoantuotannon osalta puuttuu myös tavoite siitä, että EU hyödyntää tuotantopotentiaaliaan täysimääräisesti ja ottaa isomman roolin myös globaalin ja lähialueiden ruokahuollon turvaajana. Viennin kasvattaminen on myös kilpailukyvyyn ja kannattavuuden parantamiselle edellytys. Tämän edistämiseksi tarvitsemme myös vahvaa menekinedistämispolitiikkaa ja siihen rahoitusta. Menekinedistämispolitiikassa tulisi lisäksi kannustaa kestävään tuotantoon.

Syyskuun alussa julkaistu von der Leyenin EU:n maatalouden tulevaisuuden strategisen dialogin loppuraportti noudattaa pitkälti ennakko-odotuksia ja MTK:n tavoitteita seuraavalle politiikka-uudistukselle. Erityisen merkityksellisenä voidaan pitää tavoitteet viljelijöiden markkina-aseman parantamisesta ja ruoantuotannon kilpailukyvyyn parantamisesta. Nämä teemat jäivät edellisessä uudistuksessa pahasti ympäristöasioiden jalkoihin. Tärkeä on myös tavoite siitä, että kauppapolitiikalla on tuettava maataloudelle asetettuja tavoitteita.

Seuraava vaihe maatalouspolitiikan uudistamisessa on von der Leyenin lupaama visio maatalouden ruoantuotannon tulevaisuudesta ensimmäisten 100 päivän aikana. Tämä visio tulee todennäköisesti korvaamaan perinteistä komission tiedonantoa, joten vision pohjalta valmistellaan jo suoraan EU-komission lainsäädäntöesitystä, joka annettaneen vuoden 2025 jälkipuoliskolla.

MTK:n tavoitteet:

- Viljelijät ja ruoantuotanto politiikan keskiössä ja tukien parempi kohdentaminen
- Ruokaturvan parantaminen ja kestävä siirtymä sekä tuotantopotentiaalın täysimääräinen hyödyntäminen
- Kannattavuuden parantaminen ja ruokaketjun reiluuttaminen sekä maatalousyrittäjien markkina-aseman parantaminen
- Tuotannon säilyttäminen kaikilla alueilla ja EU:n ulkoisen itärajan vaikutusten tunnistaminen
- Vahva budjetti, jossa huomioidaan myös EU:n mahdollinen laajentuminen sekä se, että CAP:lla ei voida yksin vastata kaikkiin haasteisiin
- Parempia riskienhallintavälineitä
- Suomalaisen tuotannon etujen ja kilpailukykytekijöiden edistäminen ja kestävä ruoantuotannon edistäminen
- Suomen rahoitusaseman suhteellinen parantaminen ja tavoitteiden tasapuolinen ja oikeudenmukainen toteutus koko EU:ssa

Kestävät ruokajärjestelmät

Johtaja Thimjos Ninios, +358 45 264 7131, thimjos.ninios@mtk.fi

Komission valmistelu kestävien ruokajärjestelmien raamittamiseksi keskeytettiin vuoden 2023 lopussa. Raamityön valmistelu on ollut haastava, kun komission kunnianhimoiset ilmastotavoitteet eivät huomioineet riittävästi maatalouden taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä. On kuitenkin selvää, että maailmalla ja Euroopassa ruokaketjun kestävyys määritellään monella eri tavalla ja melko suurelta osin kestävyteen liittyvää viestintää voidaan pitää nykyisin osittain tai kokonaan harhaanjohtavana.

Kun Suomi on kestävyysasioissa edelläkävijä, on syytä edistää mahdollisimman tasapuolisen raamityön valmistelua uuden komission toimesta. Raamityötä ja raameja voidaan hyödyntää kestävästi tuotetuilla suomalaisilla tuotteilla markkinoilla sekä lyhyellä että pitkällä ajalla, koska kestävyys on ja tulee olemaan erottava kaupallinen tekijä.

Kestävä kotieläintuotanto

Asiantuntija Marjukka Mattio, +358 50 533 8924, marjukka.mattio@mtk.fi

Suomalainen kotieläintuotanto on monella mittarilla mitattuna kestävällä tasolla ja työtä kestävyden eteen on tehty jo vuosia. Kotieläintuotannon kestävyystyö jatkuu joka päivä niin tilatasolla kuin koko ruokajärjestelmässä. MTK:n englanninkielinen Sustainable Livestock Farming nettisivu <https://www.mtk.fi/web/en/-/sustainable-livestock> kertoo suomalaisen kotieläintuotannon kestävyystyöstä. Eläinten hyvinvointia ja terveyttä, nautojen kuljetusta, puhdasta ja laadukasta ruokaa, kuluttajainformaatiota sekä potentiaalia kestävästä kotieläintuotannon edistämiseen tarkastellaan viidellä maatilatason videolla.

Sustainable Livestock Farming - examples from Finland -tilaisuus 24.9. Euroopan parlamentissa oli MTK:n keskustelun avaus teemasta Brysselissä. Tilaisuutta kiiteltiin ja arvostettiin sitä, että kestävyystyössä ovat mukana niin viljelijät, jäsenmaa kuin yrityksetkin.

Lisätietoa: <https://www.mtk.fi/web/en/-/finnish-livestock-farming-already-delivers-on-sustainability>

EU:n metsäpolitiikan kehitys ja tulevaisuus

Metsäjohtaja Marko Mäki-Hakola, +358 40 502 6810, marko.maki-hakola@mtk.fi

Asiantuntija Maria Pohjala, +358 50 341 7614, maria.pohjala@mtk.fi

EU:n metsäpolitiikka on ollut viime vuodet turbulenssissa, kun jäsenmaiden valtaa päättää omista metsistään on kyseenalaistettu ja kavennettu. Metsiin ja niiden käyttöön liittyviä aloitteita on tehty viime vuosina pitkälti metsien suojelun ja hiilinielujen vahvistaminen näkökulmista. Metsistä on kuitenkin moneksi: metsien kestävä ja aktiivinen käyttö tarjoaa ratkaisuja muun muassa ilmastonmuutoksen torjuntaan ja hillitsemiseen, uusien biopohjaisten tuotteiden innovointiin, EU:n kilpailukyvyyn ja huoltovarmuuden kehittämiseen sekä maaseutualueiden hyvinvointiin.

Uuden komission aloittaessa tärkeää on, että komissio näkisi metsät tärkeänä taloudellisena resurssina ja monikäytön lähteenä sekä ymmärtäisi, että metsien käyttöön vaikuttava politiikka kannattaa valmistella kansallisesti EU-tason säätelyn sijaan. Kuten komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin uudessa poliittisessa linjapaperissa on kirjattu, metsälainsäädäntöä on odotettavissa muun muassa ympäristöaiheiden, bioteknologian, ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä hillitsemisen ja innovaatiopolitiikan kautta. MTK kannustaa, että seuraava komissio jatkaisi jo julkaistujen säädösten toimeenpanoa eikä kiirehtisi julkaisemaan uutta metsälainsäädäntöä. Viime kaudella julkaistujen aloitteiden todelliset vaikutukset metsänomistajien omaisuuteen ja käyttöön ovat edelleen hämärän peitossa, joten töitä jo julkaistujen ehdotusten parissa riittää.

Kestävän ja aktiivisen metsätalouden merkitys tulisi tiedostaa horisontaalisesti kaikilla EU-lainsäädännön sektoreilla. Aktiivisella ja kestäväällä metsänhoidolla on pystytty lisäämään metsien kasvua merkittävästi viimeisten vuosikymmenten aikana, ja EU:n kuuluisi jatkaa tämän kehityksen tukemista. EU:n pitäisi kannustaa metsänomistajia aktiivisen metsänhoidon harjoittamiseen metsätalouden rajoittamisen sijaan.

Metsät ja metsätalous eri puolilla Eurooppaan ovat hyvin erilaista. Onkin ollut viisautta noudattaa periaatetta, että metsäpolitiikka kuuluu jäsenmaille. Mikäli EU aikoo valmistella metsiä koskevaa politiikkaa tai sääntelyä, on jäsenmaille annettava tarvittavat joustomahdollisuudet. Lisäksi asetusten antamista tulee välttää.

Biotalous

Asiantuntija Maria Pohjala, +358 50 341 7614, maria.pohjala@mtk.fi

MTK toivoo biotalouden nousevan nykyistä vahvemmin EU:n agendalle. MTK painottaa, että biotalous ja niin kutsuttu korvausvaikutus (substituutio) tulisi linkittää tiiviisti tulevaan ilmas-

toagendaan vuodelle 2040 sekä EU:n tulevaan biotieteiden kokonaisuuteen. Fossiilisten polttoaineiden ja materiaalien korvaamista biopohjaisilla tuotteilla tulisi viedä eteenpäin määrätietoisesti. MTK kannattaa, että komissio päivittäisi EU:n biotalousstrategian sekä sen yhteydet kiertotaloustavoitteisiin. Komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin viittaukset bioteknologiaan sekä teollisuuspolitiikkaan antavat hyvät eväät tuoda biotalouden merkitystä Brysselin areenoille entistä vahvemmin.

Viimeiset vuodet ovat olleet biotaloudelle poliittisesti vaikeita. Uusiutuviin raaka-aineisiin perustuva, fossiilitaloudelle vaihtoehtoja tarjoava biotalous on viime vuosina jatkuvasti sivuutettu. Jotta biotalouden koko potentiaali voidaan hyödyntää, on koko arvoketju tunnettava ja tunnustettava EU:n tulevassa päätöksenteossa. MTK toivoo seuraavien viestien lisääntyvän EU:n keskustelussa:

1. On hyvä, että EU tavoittelee biotalouden laajentamista ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Lähivuosina tärkeintä on kuitenkin huolehtia toimintaympäristöstä, joka turvaa olemassa olevan metsäsektorin kilpailukyyn. Suuret skaalattavat ratkaisut ovat syntymässä ja kehittyvät pääosin nykyisten toimijoiden sisällä. Mikäli EU rapauttaa omaa kilpailukykykään, siirtyy biotalouden valtikka muille mantereille. Vaikea nähdä, että muualla pystyttäisiin esimerkiksi samaan ilmastotehokkuuteen.
2. Biotalouden perusta on kestävässä raaka-ainetuotannossa. Jokainen metsien hoitoa ja käyttöä rajoittava säädös hankaloittaa biotalouden kehittymistä. Antamalla metsänomistajille mahdollisuudet kestävä metsänhoidon harjoittamiseen taataan perusta pois fossiilitaloudesta kohti kestävä biokiertoaloutta. Metsänomistajien tekemä työ on biotalouden vahva kivi-jalka.
3. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi fossiilisten raaka-aineiden käytöstä on nopeasti päästävä eroon. Materiaalien tulee myös olla uudelleen käytettäviä ja kierrettävää mahdollisimman monta kertaa. Kiertotalouteenkin tarvitaan kuitenkin myös uutta materiaalia. Tämän materiaalin on oltava uusiutuvaa fossiilisten asemasta. Viisas biokiertoaloutus voisikin olla tulevan komission kruununjalokivi.
4. EU:n päätöksenteon lisäksi myös kotimaassa on pistettävä vauhtia biotalouden edistämiseen. Kotimaan päätöksenteon on oltava johdonmukaista ja mahdollistavaa. Samalla EU-vaikeuttamisessa ei saa olla mitään epäselvää: biotalous on ratkaisu.

EU:n aluepolitiikan uudistus

Johtaja Simo Tiainen, +358 40 553 3131, simo.tiainen@mtk.fi

Väistytty komissio on pohjustanut kuluvan vuoden aikana tulevan EU:n aluepolitiikan valmistelua. Vuoden 2027 jälkeisen aluepolitiikan valmisteluun ovat kuuluneet ns. korkean tason asiantuntijatyöryhmän työ, komission tiedonanto yhdeksänneistä koheesiokertomuksesta sekä huhtikuussa 2024 järjestetty korkean tason konferenssi, koheesiofoorumi.

Seuraava komissio julkaisee esityksensä tulevasta aluepolitiikasta loppuvuodesta 2025. Luonnollisesti olennaisesti EU:n tulevaan aluepolitiikkaan vaikuttava asia on esitys EU:n tulevasta monivuotisesta rahoituskehityksestä.

Aluepolitiikka on eräs keskeisimmistä EU:n politiikka-alueista. EU:n puhekielessä aluepolitiikkaa kutsutaan vakiintuneesti koheesiopolitiikaksi. EU:n perussopimuksessa unionin ”taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta säädetään sen artikloissa 174-178. Kuluvalla, vuosia 2021-2027 koskevalla, EU:n rahoituskaudella taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen kohdennetaan erityisrahastojen kautta 392 miljardia euroa eli noin 36 prosenttia unionin kokonaisbudjetista. Uudistava ja osaava Suomi 2021-2027-ohjelman 3,16 miljardin euron kokonaisrahoituksesta EU-rahoitusta on yhteensä 1,94 miljardia euroa. Suomen ohjelma sisältää Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) sekä Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) toimia.

Tulevan EU:n komission puheenjohtajaksi valitun Ursula von der Leyenin poliittisissa suunta-
viivoissa vuosille 2024-2029 käsiteltiin EU:n koheesiopolitiikkaa lyhyesti. Poliittisissa linjauksissa todetaan, että EU tarvitsee koheesio- ja kasvupolitiikkaa, jossa alueet ovat keskiössä. Se on suunniteltava yhteistyössä kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa. Von der Leyen kuitenkin peräänkuuluttaa uudistuksia ja haluaa suunnata investointeja kasvun-
tekijöihin: julkisiin palveluihin, koulutukseen, osaamiseen, liikenteeseen sekä digitaalisiin yhteyksiin.

Suomen hallitus on linjannut omissa avaintavoitteissaan EU:n tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi myös koheesiopolitiikasta ja EU:n rahoituskehityksestä. Suomen hallituksen linjauksissa nousee vahvasti esille se, että tulevan koheesiopolitiikan varojenjakokriteereissä tulisi painottaa EU:n ulkoraja-alueiden merkitystä ja näiden alueiden tulevaisuuden toimintaedellytyksiä. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa Suomi korostaa etenkin Itä- ja Pohjois-Suomen merkitystä koko Euroopan turvallisuudelle. Suomen hallituksen linjana on, että koheesiorahoituksen osuutta EU:n rahoituskehityksessä alennetaan suhteessa muihin painopisteisiin. Suomi korostaa myös sitä, että kansallinen osarahoitus on tärkeä säilyttää koheesiopolitiikassa. Tällä vähennettäisiin EU-tason rahoituksen tarvetta ja vahvistettaisiin jäsenmaiden omistajuutta.

MTK:n tavoitteet EU:n tulevaan koheesiopolitiikkaan:

- MTK korostaa vahvasti tanut EU:n itäisten ulkorajojen muuttuneen tilanteen huomioon ottamista myös EU:n aluepolitiikassa. Venäjään rajoittuville EU:n itäisille ulkorajoille tarvitaan erityisiä EU:n rahoittamia toimenpiteitä vahvistamaan näiden alueiden elinvoimaa ja sitä kautta koko EU:n turvallisuutta. Näissä toimissa on huomioitava myös maa- ja metsätalouden erityistarpeet.
- Suomen on tavoiteltava vahvan ja ohjelmaperusteisen EU:n alue- ja rakennepolitiikan säilyttämistä myös tulevaisuudessa. Rahoitus tulisi kytkeä jäsenvaltioiden kilpailukykyä ja talouskasvua edistäviin ja elinkeinorakennetta uudistaviin toimiin. Kansallinen osarahoitus tulee olla pakollinen EU-ohjelmien rahoituksessa.
- Suomelle on tärkeää, että EU:n aluepolitiikan varoilla kyetään jatkossakin kehittämään koko maata. Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus ja Suomelle jatkossakin tärkeää.

Maaseudun ja kaupunkien symbioosi

Elinvoimajohtaja Leena Kristeri, +358 40 507 4088, leena.kristeri@mtk.fi

Maaseudun ja kaupunkien symbioosi tarkoittaa niiden välistä moniulotteista vuorovaikutusta, josta molemmat osapuolet hyötyvät. Kaupunkien ja maaseudun vastakkainasettelu hidastaa niiden välistä symbioosia estäen joustavat palvelu- ja raaka-ainevirrat.

MTK haluaa edistää toimivaa maaseudun ja kaupunkien symbioosia ja on teettänyt aiheesta raportin. Raportin on toteuttanut Destia Oy:n Strategiset liikennejärjestelmät syksyllä 2024. Ks. raportti täältä: https://www.mtk.fi/documents/d/mtk/maaseutujen-ja-kaupunkien-symbioosi_raportti_2024

Maaseudun ja kaupungin symbioosi on välttämätöntä yhteiskunnalle. Tässä työssä on tarkasteltu maaseudun ja kaupunkien välistä symbioosia kymmenen elementin kautta. Elementit ovat toisiaan läpileikkaavia, ja niissä kaikissa on myös uniikkeja näkökulmia. Yhteistä kaikille elementeille on, että niissä kaupungit ja maaseutu vuorovaikuttavat aktiivisesti keskenään.

Muuttuneessa geopoliittisessa toimintaympäristössä Suomen huoltovarmuuden ja omavaraisuuden merkitys on kasvanut entisestään. Maaseudun pellot ja metsät ovat tärkeitä raaka-ainelähteitä. Asuttu ja elinvoimainen sekä teollisia investointeja puoleensa vetävä maaseutu on tärkeä Suomen ja EU:n ulkorajan turvaamisessa.

Maaseudun elinvoimaa lisätään parantamalla luonnonvaraelinkeinojen kilpailuedellytyksiä sekä edistämällä aidosti sisämarkkinoiden toimintaa. Kaupungit taas ovat tärkeitä kaupan ja palvelujen tuottajia maaseudun asukkaille ja yrityksille. Työvoiman liikkuvuutta on molempiin suuntiin. Maaseutua voi hyödyntää asuinalueena, vaikka työpaikka olisi kaupungissa ja päinvastoin. Etätyön yleistyminen tekee asumisen ja työpaikan valinnan yhä joustavammaksi.

Vesikysymykset

Asiantuntija Airi Kulmala, +358 40 075 5454, airi.kulmala@mtk.fi

Poliittisissa suuntaviitoissa komissiolle vesi nähdään osana elämänlaadun turvaamista yhdessä elintarviketurvan ja luonnon kanssa. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen rinnalla pyritään vahvistamaan Euroopan vesiturvallisuutta, sillä vesi on välttämätön resurssi elintarvikkeiden, energian ja talouden turvallisuuden kannalta. Veteen kohdistuu yhä suurempia paineita ilmastomuutoksen ja kasvavan kulutuksen vuoksi. Jo nyt rankkasateet tulvineen ja kuivuus koettelevat yhä laajempia alueita Euroopassa.

Von der Leyen esittää uutta eurooppalaista vesiresilienssiä koskevaa strategiaa, jonka avulla voidaan varmistaa vesivarantojen hallintaa, löytää ratkaisuja vesipulaan ja parantaa vesiteollisuuden kilpailuetua ja joka hyödyntää kiertotalouden periaatteita. Osana tavoitetta autetaan myös lieventämään ja ehkäisemään akuuttia vesipulaa kaikkialla maailmassa.

Suomi on kokonaisuutena tarkasteltuna vesirikas maa: makean veden kokonaisvalunnasta hyödynnetään noin 2 % ja vuorokaudessa muodostuvasta pohjavedestä käytetään alle viidennes. Vesivaroissa on kuitenkin suurta alueellista ja ajallista vaihtelua. Kuten muualla Euroopassa, myös Suomessa aiheutuu niin kuivuudesta kuin rankkasateista yhä useammin satomenetyksiä joissakin osissa maata. Myös Suomessa tulee varautua näihin huolehtimalla sekä kuivatuksesta että veden varastoinnista. Jatkossa saattaa olla yhä useammin kastelutarvetta myös muiden kuin erikoiskasvien viljelyssä. Varmistamalla tasainen sadontuotto vuodesta toiseen varmistetaan myös elintarviketurvaa.

Von der Leyen korostaa, että viimeisen viiden vuoden aikana on saatu paljon aikaan ja on pysyttävä valitulla linjalla, jotta voidaan saavuttaa mm. Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa asetetut tavoitteet. Tähän liittyen asiakirjassa nostetaan esiin luonnonsuojelun osana metsät, kosteikot ja niityt, jotka ovat olennaisia myös ilmaston sääntelemiseksi sekä elintarviketurvan ja veden saannin varmistamiseksi.

Yksi Vihreän kehityksen ohjelman osa on Pellolta pöytään -strategia, jonka tavoitteena on vähentää mm. kasvisuojeluaineiden ja lannoitteiden käyttöä. Tätä strategiaa ei suuntaviivoissa erikseen mainita, mutta mm. harkinnassa oleva nitraattidirektiivin päivitys on yksi mahdollisuus vaikuttaa strategian tavoitteiden saavuttamiseen.

Suuntaviivoissa esitetään uutta kiertotaloussäädöstä, joka auttaa luomaan markkinakysyntää uusiomateriaaleille sekä kehittämään sisämarkkinat jätteelle varsinkin kriittisten raaka-aineiden osalta. Yksi kriittisistä raaka-aineista on fosfaatti. Jos kierrätysravinnemarkkinat saadaan kehittymään entistä toimivimmiksi, voidaan lannoituksessa korvata neitseellistä fosforia kierrätysfosforilla. Tällä voidaan vähentää kierrossa olevan fosforin määrää ja edelleen mm. fosforin huuhtoutumisriskiä vesistöihin. Kaikkien kierrätysmateriaalien käytössä on huolehdittava, että ympäristöön ei pääse kertymään haitallisia aineita.

2040 ilmastotavoitteet maa- ja metsätaloudelle

Asiantuntija Anssi Kainulainen, +358 50 596 1541, anssi.kainulainen@mtk.fi

Von der Leyen viitoittaa suuntaviivoissaan, että EU jatkaa voimassa olevan EU:n ilmastolain edellyttämällä ilmastokunnianhimon tasolla. Tämä tarkoittaa, että EU asettaa nyt valittavan komission toimesta vuodelle 2040 välitavoitteet matkalla ilmastoneutraaliteettiin vuonna 2050. Vuoden 2040 välitavoitteen taso on 90 %:n päästövähennys. Välitavoitteiden asettaminen tarkoittaa, että kaikkien päästöjä edelleen tuottavien sektoreiden on jatkettava päästöjensä vähentämistä edelleen.

MTK odottaa, että komissio tulee tekemään lainsäädäntöesitykset maatalouden päästöjen vähentämisestä ja EU:n maankäyttöä ja metsiä koskevan LULUCF-asetuksen muuttamisesta. Nykyisessä lainsäädäntörakenteessa maatalouden päästöt on jaettu taakanjakosektorille ja maankäyttösektorille. MTK pitää mahdollisena, että maatalouden päästöjä säänneltäisiin jatkossa yhden politiikkapilarin alaisuudessa. On todennäköistä, että maataloudelle asetetaan

sektoria koskeva numeerinen päästövähennystavoite. Maakäyttösektoria koskeva nykyinen LULUCF-asetuksen mukainen poistumatavoite on -310Mt tonnia vuonna 2030. Tämä tarkoittaa -42Mt lisäpoistumia vuosien 2016-2018 keskiarvoon verrattuna. Nykytiedon valossa kyseinen EU:n yhteinen poistumatavoite vaikuttaa mahdottomalta saavuttaa. Useimmat EU:n jäsenvaltiot ovat jäämässä niille asetetuista tavoitteista ja EU:n yhteiset poistumat ovat vähentyneet edellisen 10 vuoden aikana. Komission arvion mukaan yhteistavoitteesta oltaisiin jäämässä noin -50Mt. Maa- ja metsätalouden ilmastotavoitteiden käsitteleminen suhteessa 2040 ilmastotavoitteisiin tulee olemaan hyvin vaikeaa, kun kunnianhimoa pitäisi kiristää tietopohjaa vasten, jossa aikaisempienkin tavoitteiden saavuttaminen vaikuttaa erittäin epätodennäköiseltä. Komissio arvioi alkuvuodesta 2024 ilmastotiedonannon yhteydessä, että skenaariotarkastelujen mukaan EU:n yhteinen nettopoistuma LULUCF-sektorilta voisi olla -220Mt -320Mt haarukassa. Haarukan alalaitaa suuremmat poistumat edellyttävät merkittävää ja ripeää EU:n laajuista panostamista hiiliviljelytoimenpiteisiin niin pelloilla kuin metsissäkin. Myös komissio on todennut viimeksi toukokuussa 2024 ilmastoarkkitehtuurin väliarvioinnin julkaisun yhteydessä, että nykyinenkin -310Mt tavoite vuodelle 2030 on asetettu siten, että jäsenvaltioiden on odotettu toteuttavan merkittäviä lisätoimia poistumien lisäämiseksi.

MTK:n näkemyksen mukaan päästöjen vähentämisen on oltava jatkossakin EU:n ilmastopolitiikan pääasiallinen tavoite. Poistumat näyttävät merkittävää, mutta vain hyvin rajattua roolia ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Kokemukset koko harjoitetun LULUCF-politiikan osalta osoittavat, että EU:n ilmastopolitiikka nojaa jo nykyisinkin liikaa maankäyttösektorin nielujen, erityisesti metsien, varaan.

MTK:n näkemyksen mukaan ilmastopolitiikan on oltava pitkäjänteistä, kannustavaa ja ennustettavaa. Poliitiikan on perustuttava tietoon todellisuudesta ja kansalliseen kasvihuonekaasuinventaarioon. Tavoiteasetanta tulisi jatkossakin olla valtioita koskevaa, eikä esimerkiksi Suomen metsiä voida käyttää jonkin toisen jäsenvaltion päästöjen kompensoimiseen. Suoraan maanviljelijään tai metsänomistajaan ulottuvasta EU:n ilmastopoliittisesta tavoiteasetannasta tulisi pidättäytyä subsidiariteettiperiaatetta kunnioittaen.

MTK:n näkemyksen mukaan taakanjakopäätöksen rooli osana EU:n ilmastoarkkitehtuuria on merkittävästi pienentyvä, kun taakanjaon sisällä olevia päästöjä säännellään muiden keinojen, kuten päästökauppalaajennusten, kautta. Ilmastopolitiikalla tulisi tavoitella kustannustehokkuutta, jossa päästövähennyksiä toteutetaan siellä mistä niitä on kustannustehokkainta toteuttaa. Tämä tarkoittaa BKT/asukas jakotavasta luopumista EU:n ilmastopoliittisia velvoitteita jyvitetessä jäsenvaltioiden kesken.

Ilmastopolitiikan tulisi kannustaa puutuotteiden käytön lisäämiseen ja hiiliviljelyä tulisi kehittää siten, että se tunnistaa ilmastomyönteisten viljelytekniikoiden olevan kiinteä osa ruoantuotantoa. MTK huomauttaa, että maanomistaja omistaa maansa tuotantokapasiteetin myös hiilivarastojen osalta ilman poikkeuksia. EU:n hiilenpoistojen sertifiointia koskevan asetuksen osalta komission tulisi tehdä lainsäädäntöesitykset sen osalta mihin sertifioiduista hiilenpoistoista voi käyttää? Sertifioiduista hiilenpoistoista on ajateltu tulevan keskeinen kannuste maankäyttösektorin ja maatalouden päästöjen vähentämisessä ja poistumien lisäämisessä. Ilman selkeästi osoitettua kysyntää ja taloudellista arvoa ei tarjontaakaan synny.

Luonnon monimuotoisuus

Juristi Anna-Rosa Asikainen, +358 40 920 9858, anna-rosa.asikainen@mtk.fi

EU-vetoinen luonnon monimuotoisuuden edistäminen perustuu vuoteen 2030 asti ulottuvaan EU:n biodiversiteettistrategiaan. Strategia on monelta osin yhteydessä EU:n metsä- ja Pellolta pöytään -strategioihin. Biodiversiteettistrategian keskiössä ovat suojeltujen alueiden lisääminen ja luonnon tilan parantaminen. Suomalaisen maa- ja metsätalouden näkökulmasta strategiassa on useita merkittäviä kirjauksia, jotka ovat jo edenneet käytännön toimintaan vaikuttaviksi. Keskustelua on herättänyt etenkin tiukasti suojeltavien luonnontilaisten metsien ja vanhojen metsien kansallisten kriteerien laatiminen.

Biodiversiteettistrategiaan perustuvan, elokuussa 2024 voimaan tulleen EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpano alkaa jäsenmaissa kansallisten ennallistamissuunnitelmien laatimisella. Suunnitelmilla on ratkaisevan tärkeä merkitys asetuksen vaikutusten kannalta. Jäsenmaiden on toimitettava suunnitelmaluonnoksensa komissiolla 1.9.2026 mennessä, minkä jälkeen komissio arvioi luonnoksen ja antaa siitä palautetta. Arvioinnin näkökulmana on suunnitelman riittävyys suhteessa asetuksessa määriteltyjen tavoitteisiin ja velvoitteisiin. Asetuksen mukaan jäsenvaltion on otettava komission havainnot huomioon lopullisessa suunnitelmassaan. Asetuksen toimeenpanoa varten komissio tulee tekemään täytäntöönpanosäädöksiä, delegoituja säädöksiä ja ohjeistuksia.

Komission puheenjohtaja von der Leyenin poliittisten linjausten mukaan aloittavan komission kaudella EU:n biodiversiteettipolitiikassa keskitytään kannusteisiin sekä tasapuoliseen ja tehokkaaseen toimeenpanoon. Tämä lupaa MTK:n näkökulmasta positiivista muutosta EU:n biodiversiteettipolitiikkaan, sillä väistävän komission kaudella pääpaino on ollut porkkanan sijaan kepillä sekä uuden, pakottavan sääntelyn tekemisessä käytännön toimeenpanokelpoisuuteen keskittymisen sijaan.

MTK:n kantoja EU-vetoiseen biodiversiteettipolitiikkaan:

- Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on pysäytettävä ja kehitys on käännettävä elpymisuralle Suomessa, EU-tasolla ja globaalisti. MTK on sitoutunut EU:n biodiversiteettistrategian tahtotilaa vastaavaan päämäärään omassa luonnon monimuotoisuuden tiekartassaan. MTK peräänkuuluttaa muutospolkua, joka on ennakoitava, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä sekä käytettävissä oleviin resursseihin nähden oikein mitoitettu.
- Vaikka maa- ja metsätalous väistämättä vaikuttavat luontoon, kestävästi harjoitettuina ne eivät ole luonnon kannalta uhka. Kestävässä maa- ja metsätaloudessa turvataan ja edistetään luonnon monimuotoisuutta, minkä lisäksi niillä on ratkaiseva merkitys muidenkin kestävä kehityksen ja Green Dealin tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Laajasti hyvinvointia tuottavan ja kestävästi toteutetun uusiutuvien luonnonvarojen käytön ja ruoantuotannon merkitys ja positiiviset mahdollisuudet on tunnistettava paremmin ja niitä on tuettava enemmän. Maa- ja metsätalouteen kohdistuvien osin ristiriitaisten vaatimusten yhteensovittamiseen on panostettava panostamalla politiikkakoherenssiin myös EU-tasolla.

- Yhteisistä EU-tasoisista tavoitteista huolimatta biodiversiteettistrategian toimeenpanon tarkemman suunnittelun ja toteutuksen tulee tapahtua jäsenmaiden tasolla kohdentamisen ja priorisoinnin, kustannustehokkuuden sekä maanomistajien oikeuksien kunnioittamisen varmistamiseksi. Jokaisen jäsenmaan on voitava omien toimivien käytäntöjensä ja kansallisten tarpeidensa perusteella valita luonnon monimuotoisuutta edistävät toimenpiteet.
- EU:n biodiversiteettipolitiikan toimien valmistelussa ja toimeenpanossa on parannettava vaikutustenarviointien tekemistä. Erilaisten vaihtoehtojen vaikutukset on arvioitava ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat huomioiden kattavasti ja laadukkaasti sekä mahdollisuuksien mukaan määrällisesti. Ensisijaisina vaihtoehtoina on huomioitava toimenpiteet, jotka ovat yhteensovitettavissa taloudellisesti kannattavan maa- ja metsätalouden jatkamiseen sekä alkutuotannon toimintaedellytysten vahvistamiseen. Ohjauskeinovalinnoissa on painotettava ratkaisuja, jotka ovat maa- ja metsätalouden kannalta hyväksyttäviä ja kannustavia sekä jotka turvaavat omaisuuden suojan toteutumisen.
- Ennallistamisasetuksen toimeenpanossa onnistumisen avainsanoja ovat erityisesti joustojen hyödyntäminen, toimien vaikuttava ja kustannustehokas kohdentaminen, hyväksyttävyyys, vapaaehtoisuus, omaisuuden suoja ja toimien rahoituksen järjestäminen. Suomen on tarvittaessa rohkeasti pidettävä kiinni valitsemistaan kansallisesti järkevistä ratkaisuista, mikäli komissio niitä kritisoi.
- EU-tasolla on pyrittävä järjestämään rahoitusta EU:n biodiversiteettipolitiikkaan perustuvien tavoitteiden ja velvoitteiden käytännön toteuttamiseen jäsenmaissa. Uutta sääntelyä ei perusteltua lähteä tekemään, sillä olemassa olevaakaan ei ole vielä onnistuneesti toimeenpantu.

Suomen maa- ja metsätalouden ja osuuskuntien Brysselin toimisto

edustaa MTK:ta, SLC:tä ja Osuustoimintakeskus Pellervoa Brysselissä ja koordinoi järjestöjen EU-vaikuttamista.

Lisätietoa Brysselin toimiston työstä [Facebook-sivuilta](#) sekä [Bryssel-viestistä](#) - MTK:n, SLC:n ja Pellervon Brysselin toimiston uutiskirje, joka kokoaa kuukausittain maa- ja metsätaloutta ja maaseutua koskevat ajankohtaiset EU-asiat. Se lähetetään EU-asioita seuraaville sidosryhmille Brysselissä ja Suomessa. Uutiskirjeen voit tilata [täällä](#) (MTK:n jäsen, tilaa uutiskirje [Oiva jäsenpalvelusta](#))

Yhteystiedot:

Office of Finnish Agriculture, Forestry and Cooperatives
Rue de Trèves 61, B-1040 Brussels, Belgium

Johtaja Hanna Leiponen-Syyrakki, +32 476 502 704, hanna.leiponen-syyrakki@mtk.fi

EU-asiantuntija (kotieläintalous ja osuustoiminta) Jussi Savander, +32 477331958, jussi.savander@mtk.fi

Assistentti Maarit Holma, +32 473 933 187, maarit.holma@mtk.fi

Maaseudun Tulevaisuuden Eurooppa-kirjeenvaihtaja Tapio Nurminen, +358 45 652 8996, tapio.nurminen@mt.fi

Pohjoismainen metsäkoordinaattori Dániel Komlós, +32 473 737 038, daniel.komlos@cepf-eu.org

